

SAMO 1 PLANET
CARE4CLIMATE

Rezultati analize podatkov, zbranih z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025

LIFE IP CARE4CLIMATE (LIFE17 IPC/SI/000007)

SAMO 1 PLANET
CARE4CLIMATE

Sofinancira
Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO**

SAMO 1 PLANET
CARE4CLIMATE

Sofinancira
Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

Naslov dokumenta

Rezultati analize podatkov, zbranih z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025

Avtor: Tanja Vidic

Uredniki: Darja Meglič, Andrej Pristovnik

Ljubljana, 15. 7. 2025

Projekt LIFE IP CARE4CLIMATE (LIFE17 IPC/SI/000007) je integralni projekt, sofinanciran s sredstvi Evropske unije, Podnebnega sklada in partnerjev projekta.

Za več informacij obiščite www.samo1planet.si.

Vsak partner v projektu LIFE IP CARE4CLIMATE je odgovoren za strokovnost vsebin ter sporočila v dokumentih in stališčih, ki jih pripravi oziroma izrazi v okviru navedenega projekta.

ISSN 2712–567X

Rezultati analize podatkov, zbranih z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (MOPE) je v projektu LIFE IP CARE4CLIMATE v obdobju pomlad 2025 izvedlo zadnjo raziskavo z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika o nastajanju odpadne hrane in ravnanju z njo v gospodinjstvih. Gospodinjstva so sedem dni zapored merila (tehtala) odpadno hrano in beležila podatke v spletni aplikaciji ali v obrazcu na papirju. V končno analizo je bilo vključenih 42 gospodinjstev, ki so v povprečju povzročila 2,228 kg odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo na teden oziroma 0,675 kg na posameznega člana na teden. Več kot tretjino (38,5 %) odpadne hrane je predstavljal užitni del in manj kot dve tretjini (61,5 %) neužitni del. Med odpadno hrano (užitni in neužitni del) je bilo največ zelenjave (26,3 %), sadja (23,4 %), kruha in pekovskih izdelkov (10,6 %) ter mesa in mesnih izdelkov (9,3 %). Med užitnim delom odpadne hrane pa je bilo največ kruha in pekovskih izdelkov (27,7 %), testenin, riža in žit (15,3 %), mesa in mesnih izdelkov (9,4 %) ter sestavljenih živil (9,4 %). Količinsko so gospodinjstva največ užitnega dela odpadne hrane povzročila kot posledico prevelike količine pripravljene hrane, sledila sta pretečeni rok uporabe hrane in pokvarjena hrana. Gospodinjstva so z več kakor polovico nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) ravnala izven sistema javne službe zbiranja komunalnih odpadkov (kompostirala so jo v hišnem kompostniku, odvajala v javno kanalizacijsko omrežje, greznice, nepretočne greznice in male čistilne naprave ali uporabila kot krmo za živali) (51,8 %), manj kakor polovico odpadne hrane pa so prepustila izvajalcu javne službe (v zabojnik za biološke odpadke, v zabojnik za mešane komunalne odpadke ter drugo ravnanje) (48,2 %). V primerjavi z obdobjem pomlad–poletje 2022 so gospodinjstva v pomladnem obdobju 2025 v povprečju povzročila več odpadne hrane, prav tako je bil višji delež užitnega dela odpadne hrane, zavrgla so več živil iz skupin kruh in pekovski izdelki, meso in mesni izdelki, mleko, mlečni izdelki in jajca ter testenine, riž in žita, medtem ko je bilo zavržene manj zelenjave kakor v obdobju pomlad–poletje 2022. Metodo vodenja kuhinjskega dnevnika so anketirana gospodinjstva ocenila kot preprosto in nezamudno. Rezultati so dodatni podatkovni vir v nacionalni metodologiji za merjenje količin odpadne hrane, uporabljeni pa bodo tudi za preračun na letno raven.

Results of data analysis collected using the kitchen diary method in households surveyed in spring 2025

The Ministry of Environment, Climate and Energy (MOPE), as part of the LIFE IP CARE4CLIMATE project, conducted the final survey using the kitchen diary method in the spring of 2025. The survey focused on the generation and management of food waste in households. For seven consecutive days, households measured (weighed) their food waste and recorded the data either via an online application or in paper form. The final analysis included 42 households, which on average generated 2.228 kg of food waste (edible and inedible parts) per household per week, or 0.675 kg per household member per week. More than one third (38.5%) of the food waste was edible parts, and less than two thirds (61.5%) inedible parts. Among all recorded food waste (edible and inedible), the largest shares were vegetables (26.3%), fruit (23.4%), bread and bakery products (10.6%), and meat and meat products (9.3%). In the edible part of food waste, the most discarded were bread and bakery products (27.7%), pasta, rice and cereals (15.3%), meat and meat products (9.4%), and composite foods (9.4%). In terms of quantity, the edible part of food waste was most often generated due to the preparation of excessive amounts of food, followed by food past its expiration date and spoiled food. More than half of the generated food waste (edible and inedible parts) (51.8%) was managed outside the public service system for municipal waste collection, such as through home composting, disposal into the public sewer network, septic tanks, watertight cesspits, and small-scale wastewater treatment facilities or use as animal feed. Less than half (48.2%) was handed over to the public service provider, including disposal in biowaste containers, mixed municipal waste containers, or other types of formal collection. Compared to the spring–summer period of 2022, households in the spring of 2025 generated more food waste on average. The proportion of edible food waste was also higher. In 2025, households discarded more products from the categories of bread and bakery items, meat and meat products, milk, dairy products and eggs, and pasta, rice and cereals, while the amount of discarded vegetables was lower than in 2022. The kitchen diary method was assessed by participating households as simple and not time consuming. The results provide an additional data source for the national methodology for measuring food waste amounts and will also be used for annual extrapolation calculations.

Kazalo vsebine

Kazalo preglednic in slik	7
Seznam kratic in okrajšav	9
1 Uvod	10
1.1 Definicija odpadne hrane.....	12
2 Izvedba anketiranja z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih	14
2.1 Izvedba anketiranja v obdobju pomlad 2025	14
2.2 Analiza podatkov	15
3 Rezultati.....	17
3.1 Socialno-demografske značilnosti gospodinjstev, anketiranih v obdobju pomlad 2025 ..	17
3.2 Nastala odpadna hrana v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025.....	20
3.2.1 Vpliv velikosti gospodinjstev na količino nastale odpadne hrane	20
3.2.2 Vpliv vrste naselja, kjer prebivajo gospodinjstva, na količino nastale odpadne hrane	21
3.3 Vrsta nastale odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025	22
3.3.1 Delež užitnega in neužitnega dela odpadne hrane	22
3.3.2 Sestava odpadne hrane glede na posamezne skupine zavrženih živil.....	24
3.4 Ravnanje z odpadno hrano v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025	28
3.5 Razlogi za nastanek užitnega dela odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025	32
3.6 Primerjava količin nastale odpadne hrane, ki so jo anketirana gospodinjstva ocenila, in tiste, ki so jo izmerila (stehtala)	35
3.7 Aktivnosti za zmanjševanje količine odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025	37
3.8 Ocena obremenjenosti gospodinjstev, anketiranih v obdobju pomlad 2025 z vodenjem kuhinjskega dnevnika	39
3.9 Glavni rezultati raziskave za obdobje pomlad 2025 in njihova primerjava z rezultati raziskave za obdobje pomlad–poletje 2022	41
4 Omejitve raziskave, izvedene v obdobju pomlad 2025	48
5 Preračun na letno raven.....	50
6 Zaključek.....	52

SAMO 1 PLANET
CARE4CLIMATE

Sofinancira
Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

Kazalo preglednic in slik

Preglednica 3.1.1: Socialno-demografske značilnosti v končno analizo vključenih gospodinjstev, anketiranih v obdobju jesen–zima 2024, ter njihova primerjava s celotno populacijo.....	18
Preglednica 3.1.2: Primerjava socialno–demografskih značilnosti v končno analizo vključenih gospodinjstev, anketiranih v obdobju pomlad 2025 in v obdobju pomlad–poletje 2022	19
Preglednica 3.2.1: Povprečna količina nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo in na člana gospodinjstva glede na velikost gospodinjstva.....	21
Preglednica 3.2.2: Povprečna količina nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo in na člana gospodinjstva glede na vrsto naselja	21
Preglednica 3.3.1: Skupine zavrženih živil znotraj odpadne hrane iz kuhinjskega dnevnika odpadne hrane.....	24
Preglednica 3.4.1: Načini ravnanja z odpadno hrano iz kuhinjskega dnevnika odpadne hrane	28
Preglednica 3.5.1: Razlogi za nastanek užitnega dela odpadne hrane, opredeljeni v vprašalniku kuhinjskega dnevnika odpadne hrane	33
Preglednica 3.6.1: Ocenjena in izmerjena količina odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo v posameznih velikostnih razredih gospodinjstev	36
Preglednica 3.7.1: Aktivnosti za zmanjševanje oziroma preprečevanje količin odpadne hrane v gospodinjstvih	37
Preglednica 3.7.2: Izvajanje aktivnosti za zmanjševanje oziroma preprečevanje odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025.....	38
Preglednica 3.8.1: Odgovori gospodinjstev, anketiranih v obdobju pomlad 2025, na vprašanje o tem, ali se jim je zdelo, da so podatke za izpolnitev vprašalnika (vodenje kuhinjskega dnevnika) zbrali hitro ali je bilo zamudno.....	39
Preglednica 3.8.2: Odgovori gospodinjstev, anketiranih v obdobju pomlad 2025, na vprašanje o tem, ali se jim je zdelo izpolnjevanje vprašalnika (vodenje kuhinjskega dnevnika) zahtevno	40
Preglednica 3.9.1: Povprečne vrednosti količine nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025 in v obdobju pomlad–poletje 2022, glede na velikost gospodinjstva ter vrsto naselja, v katerem so	42

Slika 3.3.1: Užitni in neužitni del odpadne hrane glede na velikost gospodinjstev	23
Slika 3.3.2: Užitni in neužitni del odpadne hrane glede na vrsto naselja, v katerem prebivajo gospodinjstva	23
Slika 3.3.3: Posamezne skupine živil v nastali odpadni hrani (užitni in neužitni del)	25
Slika 3.3.4: Posamezne skupine živil v užitnem delu odpadne hrane	26
Slika 3.3.5: Posamezne skupine živil v neužitnem delu odpadne hrane	27
Slika 3.4.1: Način ravnanja z odpadno hrano (užitni in neužitni del) v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025.....	29
Slika 3.4.2: Način ravnanja z odpadno hrano (užitni in neužitni del) glede na vrsto naselja, v katerem prebivajo gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025.....	30
Slika 3.4.3: Način ravnanja z odpadno hrano (užitni in neužitni del) glede na vrsto stavbe, v kateri prebivajo gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025	31
Slika 3.4.4: Način ravnanja z užitnim in neužitnim delom odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025.....	32
Slika 3.5.1: Razlogi za nastanek užitnega dela odpadne hrane glede na količino užitnega dela odpadne hrane nastale v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025	33
Slika 3.5.2: Povprečne vrednosti deležev užitnega dela odpadne hrane glede na razloge za njihov nastanek v posameznih velikostnih razredih gospodinjstev, anketiranih v obdobju pomlad 2025	34
Slika 3.5.3: Povprečne vrednosti deležev užitnega dela odpadne hrane glede na razloge za njihov nastanek in glede na vrsto naselja, v katerem prebivajo gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025.....	35
Slika 3.9.1: Glavni rezultati analize podatkov, zbranih z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025.....	41
Slika 3.9.2: Posamezne skupine živil znotraj nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025, in v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad–poletje 2022.....	44
Slika 3.9.3: Posamezne skupine živil v užitnem delu odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025 in v obdobju pomlad–poletje 2022.....	45
Slika 3.9.4: Ravnanje z odpadno hrano (užitni in neužitni del) v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025 in v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad–poletje 2022	46

Seznam kratic in okrajšav

Kratica/simbol	Beseda ali besedna zveza	Slovenski prevod
BIOO	biološki odpadki	
EK	Evropska komisija	
ES	Evropska skupnost	
EU	Evropska unija	
JRC	Joint Research Centre – European Commission	Skupno raziskovalno središče Evropske komisije
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije	
MOPE	Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo Republike Slovenije	
SURS	Statistični urad Republike Slovenije	

1 Uvod

Direktiva 2008/98/ES¹ določa obveznost poročanja o nastalih količinah odpadne hrane za vse države članice. Namen poročanja je spremljati in oceniti učinkovitost izvajanja ukrepov za preprečevanje nastajanja odpadne hrane v državah članicah na podlagi skupne primerljive metodologije za merjenje količin odpadne hrane v različnih fazah verige preskrbe s hrano. Skupna metodologija je določena v Delegiranem sklepu Komisije 2019/1597/EU² (v nadaljnjem besedilu: Sklep 2019/1597/EU). Ta določa, da morajo države članice v svoje programe preprečevanja nastajanja odpadkov vključiti tudi preprečevanje odpadne hrane ter spremljati in ocenjevati izvajanje ukrepov za preprečevanje odpadne hrane tako, da merijo količino odpadne hrane na podlagi skupne primerljive metodologije. Medtem ko so s Sklepom 2019/1597/EU nekateri tokovi odpadne hrane zajeti v okvir prostovoljnega poročanja (na primer države članice lahko izmerijo in Evropski komisiji predložijo podatke o količinah odpadne hrane, ki se odvaja z odpadnimi vodami, prav tako je prostovoljno poročanje o količinah užitnega dela odpadne hrane), morajo države članice količine nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) meriti po posameznih fazah verige preskrbe s hrano (primarna predelava, predelava in proizvodnja, prodaja na drobno in distribucija hrane, restavracije in gostinske storitve, gospodinjstva) z eno od metod ali njihovo kombinacijo:

- metode, ki temeljijo na neposrednem dostopu do odpadne hrane oziroma neposrednem merjenju: tehtanje, analiza sestave odpadkov (sortirna analiza), ankete, dnevniki, rokovniki;
- druge posredne metode, pri katerih se odpadna hrana ocenjuje iz različnih sekundarnih podatkovnih virov, kot so modeliranje, masna bilanca, približni podatki in podatki iz različne literature.

Države članice so v letu 2025 na Evropsko komisijo/Eurostat sporočile podatke o odpadni hrani za koledarsko leto 2023. Obliko oziroma vsebino obrazca za poročanje odpadne hrane določa Izvedbeni sklep Komisije 2019/2000/EU.³

Nacionalne podatke za odpadno hrano preračuna Statistični urad Republike Slovenije (SURS). Da bi preračun temeljil na podatkih, pridobljenih na podlagi zanesljivih metod neposrednega merjenja, je Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo Republike Slovenije (MOPE) v okviru projekta LIFE IP CARE4CLIMATE (LIFE 17 IPC/SI/000007) (v nadaljnjem besedilu: projekt) izvedlo več aktivnosti z namenom nadgraditi nacionalno metodologijo za merjenje količin odpadne hrane.

Po podatkih Evropskega statističnega urada (Eurostat) je v EU v letu 2022 nastalo skoraj 57 milijonov ton odpadne hrane (užitni in neužitni del) (povprečno 127 kg/prebivalca), od tega več kot polovica (53 %) v gospodinjstvih.⁴ Po podatkih SURS je v Sloveniji v letu 2023 nastalo skoraj 165.000 ton odpadne hrane (užitni in neužitni del) (povprečno 78 kg/prebivalca), od tega skoraj polovica (44 %) v gospodinjstvih.⁵

¹ Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv.

² Delegirani sklep Komisije (EU) 2019/1597 z dne 3. maja 2019 o dopolnitvi Direktive 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi s skupno metodologijo in minimalnimi zahtevami glede kakovosti, da se zagotovi enotno merjenje stopenj odpadne hrane.

³ Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2019/2000 z dne 28. novembra 2019 o določitvi oblike za sporočanje podatkov o odpadni hrani in za predložitev poročila o preverjanju kakovosti v skladu z Direktivo 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta.

⁴ Eurostat (2025). Food waste and food waste prevention by NACE Rev. 2 activity - tonnes of fresh mass. Dostopno na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/env_wasfw/default/table?lang=en.

⁵ Odpadna hrana, 2023. SURS. Dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/13128>.

Gospodinjstva torej povzročijo polovico vse odpadne hrane. Merjenje nastale odpadne hrane v gospodinjstvih je zaradi različnih načinov ravnanja z odpadno hrano v gospodinjstvih ter zaradi same narave odpadka (biorazgradljivost) zapleteno. Zaradi tega se je MOPE odločilo, da se bo v okviru omenjenega projekta osredotočilo predvsem na merjenje odpadne hrane v gospodinjstvih.

MOPE je v okviru omenjenega projekta v letih 2021 in 2022 izvedlo več raziskav, ki so vključevale zahteve Sklepa 2019/1597/EU in zajemale dve metodi: metodo izpolnjevanja kuhinjskega dnevnika in metodo izvedbe sortirne analize bioloških odpadkov z namenom določanja deleža odpadne hrane (v nadaljnjem besedilu: sortirna analiza BIOO).

Z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika, v okviru katere je MOPE v treh obdobjih (jesen–zima 2021, pomlad–poletje 2022 ter jesen–zima 2024) pozvalo slovenska gospodinjstva k sodelovanju v sedemdnevem vodenju kuhinjskega dnevnika, so bili pridobljeni kvantitativni (količina odpadne hrane) in kvalitativni (vrsta in sestava odpadne hrane, način ravnanja z odpadno hrano, vzroki za nastajanje odpadne hrane in drugo) podatki o nastajanju odpadne hrane in ravnanju z njo v slovenskih gospodinjstvih. Rezultati analiz podatkov, zbranih z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v različnih obdobjih, so objavljeni v predstavljenih poročilih, objavljenih na spletni strani projekta LIFE IP CARE4CLIMATE v poglavju Odpadna hrana.⁶

Z izvedbo sortirne analize BIOO, ki je bila prav tako že izvedena v treh obdobjih leta (pomlad–poletje 2021, jesen–zima 2021/2022 in jesen–zima 2024/2025), je MOPE želelo pridobiti kakovostnejše podatke o deležu odpadne hrane med BIOO, ki pride v javni sistem ravnanja z odpadki, ter njegovi sestavi (užitni in neužitni del odpadne hrane). Rezultati sortirnih analiz BIOO s poudarkom na določanju deleža odpadne hrane za različna obdobja so predstavljeni v poročilih, objavljenih na spletni strani projekta LIFE IP CARE4CLIMATE v poglavju Odpadna hrana.⁷

V projektu LIFE IP CARE4CLIMATE so bili predvideni ponovitev raziskav po obeh metodah, vodenje kuhinjskega dnevnika in sortirna analiza BIOO v dveh obdobjih (pomlad–poletje, jesen–zima). Sklep 2019/1597/EU določa, da morajo države članice z uporabo metodologije za poglobljeno merjenje odpadne hrane, kamor spadata tudi metoda kuhinjskega dnevnika in metoda sortirne analize, količino odpadne hrane v posamezni fazi verige preskrbe s hrano izmeriti najmanj enkrat na štiri leta.

To poročilo zajema predstavitev rezultatov analize podatkov, zbranih z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025, ter njihovo primerjavo z rezultati analize podatkov, zbranih z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad–poletje 2021. Kot navedeno je MOPE raziskave z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika izvajalo že v obdobju jesen–zima 2024 in pa tri leta pred tem v obdobju jesen–zima 2021 ter pomlad–poletje 2022. Podatki za obdobje pomlad 2025 se bodo uporabili tudi za preračun na letno raven, katerega rezultati bodo vključeni v končno poročilo.

⁶ Odpadna hrana. LIFE IP CARE4CLIMATE: <https://www.care4climate.si/sl/o-projektu/podrocja-aktivnosti-projekta/odpadna-hrana>.

⁷ Odpadna hrana. LIFE IP CARE4CLIMATE: <https://www.care4climate.si/sl/o-projektu/podrocja-aktivnosti-projekta/odpadna-hrana>.

1.1 Definicija odpadne hrane

Pojem odpadne hrane je opredeljen v Direktivi 2018/851/EU.⁸ Ta opredeljuje odpadno hrano kot vso hrano v skladu z 2. členom Uredbe (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane, ki je postala odpadek.

Leto dni po sprejetju enotne definicije odpadne hrane v Direktivi 2018/851/EU je EK sprejela Sklep 2019/1597/EU. Ta opredeljuje poenoteni metodološki okvir za merjenje količin odpadne hrane v državah članicah EU.

Oprelitev hrane iz Uredbe 178/2002/ES⁹ vključuje vso hrano vzdolž celotne prehranske verige od proizvodnje do porabe. Hrana oziroma živilo vključuje užitni in neužitni del. Užitni del posameznega živila predstavlja tisti del živila, za katerega se v običajnih okoliščinah domneva, da je bil v določenem trenutku primeren za prehrano ljudi, vendar je bil zaradi določenih razlogov (na primer pretečeni datum uporabe/minimalna trajnost, preveliki obroki, neustrezno shranjevanje) zavržen med proizvodnjo, distribucijo ali prodajo živil ali pri pripravi ali zaužitju hrane. Neužitni del posameznega živila predstavlja tisti del živila, ki v nobenem trenutku ni bil primeren za prehrano ljudi ali pa se zanj v običajnih okoliščinah domneva, da ni primeren za prehrano ljudi, vendar pa nastaja kot odpadek med distribucijo ali prodajo hrane ali pri pripravi ali zaužitju hrane. To so na primer olupki, kosti, koščice, lupine in podobno. Izhajajoč iz tega pri odpadni hrani ločimo dva dela: užitni in neužitni del. Poenostavljeno rečeno je užitni del odpadne hrane tisti del, ki bi ga lahko z ustreznim ozaveščanjem in odnosom do hrane zmanjšali ali celo preprečili (tako imenovani izogibni del). Neužitni del odpadne hrane pa je del hrane, ki v običajnih okoliščinah ni primeren za prehrano ljudi in se mu ne moremo v celoti izogniti (tako imenovani neizogibni del) ali ga preprečiti. To so lupine, luščine, olupki, kosti in podobno.

V skladu s Sklepom 2019/1597/EU moramo države članice poročati o podatkih glede skupne količine odpadne hrane, to je vsoti užitnega in neužitnega dela odpadne hrane. Delitev med užitnim in neužitnim delom odpadne hrane je prostovoljna, pri čemer je priporočljivo jasno opredeliti, kaj je bilo obravnavano kot užitni in kaj kot neužitni del odpadne hrane. Slovenija EK poroča tudi o oceni užitnega dela odpadne hrane.

V nacionalni metodološki okvir za merjenje količin odpadne hrane¹⁰ je zajeta vsa odpadna hrana, ki konča v javnem sistemu ravnanja z odpadki. To je odpadna hrana, ki jo:

- zbiralci odpadkov zberejo pri povzročiteljih kuhinjskih odpadkov iz gostinstva. To so vsi kuhinjski odpadki s številko 20 01 08, ki nastanejo pri pripravi hrane, in ostanki, ki nastanejo po zaužitju obrokov na kraju njihove razdelitve, ki se v skladu z Uredbo o ravnanju z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadom¹¹ zbirajo ločeno od drugih odpadkov, ter tudi vsa odpadna jedilna olja in masti s številko 20 01 25, ki se ločeno od drugih odpadkov zbirajo v skladu z Uredbo o ravnanju z odpadnimi jedilnimi olji in mastmi;¹²

⁸ Direktiva (EU) 2018/851 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o spremembi Direktive 2008/98/ES o odpadkih.

⁹ Uredba (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane.

¹⁰ Odpadna hrana. Metodološko pojasnilo (2024). SURS. <https://www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/10183/27-178-MP.pdf>

¹¹ Uredba o ravnanju z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadom (Uradni list RS, št. 39/10 in 44/22 – ZVO-2).

¹² Uredba o ravnanju z odpadnimi jedilnimi olji in mastmi (Uradni list RS, št. 70/08 in 44/22 – ZVO-2).

- izvajalci gospodarske javne službe zbiranja komunalnih odpadkov (izvajalci javne službe) zberejo kot BIOO v okviru rednega odvoza komunalnih odpadkov. BIOO so odpadki s številko 20 01 08 in 20 02 01, ki jih izvajalci javne službe zbirajo v skupnem zabojniku v skladu z Uredbo o ravnanju z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadom. Sem spadajo različni odpadki rastlinskega izvora z vrtov (zeleni vrtni odpad, na primer odpadne veje, listje, trava od košnje, plevel z vrtov in podobno). BIOO so tudi vsi organski kuhinjski odpadki, ki nastajajo v gospodinjstvih pri pripravi in uživanju hrane (užitni in neužitni del odpadne hrane) ter tudi odpadna jedilna olja in masti s številko 20 01 25, ki jih gospodinjstva prepuščajo v zbirnih centrih za ločeno zbrane frakcije komunalnih odpadkov. Med BIOO so tako zeleni odrez, užitni in neužitni del odpadne hrane ter nečistoče, ki sicer ne spadajo med BIOO, kot so plastične vrečke, razni kovinski kosi, steklo in drugo;
- izvajalci javne službe zberejo med mešanimi komunalnimi odpadki. Po podatkih MOPE, pridobljenih v okviru poročanja o izvedbi sortirne analize mešanih komunalnih odpadkov v skladu z določili Uredbe o obvezni občinski gospodarski javni službi zbiranja komunalnih odpadkov,¹³ je bilo v Sloveniji v letu 2023 med mešanimi komunalnimi odpadki 21 % organskih kuhinjskih odpadkov (vključno s papirnatimi robčki, servietami in brisačami).

Odpadna hrana je tudi med odpadno embalažo, velikokrat kot ostanek na embalaži ali kot vsebina neodprte embalaže izdelka. Ocene o deležu odpadne hrane med odpadno embalažo za zdaj ni.

V nacionalni metodološki okvir za merjenje količin odpadne hrane pa ni zajeta odpadna hrana, s katero se ravna izven sistema javne službe zbiranja komunalnih odpadkov. To sta odpadna hrana, s katero se ravna na kraju nastanka (na primer v gospodinjstvu v hišnih kompostnikih), in odpadna hrana, ki se odvaja v kanalizacijsko omrežje, greznice, nepretočne greznice in male čistilne naprave. V Sloveniji je sicer kuhinjske odpadke prepovedano rezati, drobiti ali mleti in redčiti z namenom, da se z odpadno vodo odvajajo v javno kanalizacijo, male čistilne naprave, pretočne in nepretočne greznice ali neposredno v vode, kar določa Uredba o ravnanju z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadom. V skladu s Sklepom 2019/1597/EU je količinska opredelitev odpadne hrane, ki se odstrani z odpadno vodo po kanalizacijskem omrežju, prostovoljna.

V nacionalni metodološki okvir za merjenje količin odpadne hrane prav tako nista zajeta hrana, ki se porabi kot krma za živali, in pridelek, ki zaradi slabe kakovosti ali presežka v pridelavi in zato nizke vrednosti ostane na kmetijskih pridelovalnih površinah in se ne pobere. Pri takšnem pridelku gre za izgubo hrane.

Metoda vodenja kuhinjskega dnevnika omogoča pridobitev podatkov o odpadni hrani, s katero se ravna izven sistema javne službe zbiranja komunalnih odpadkov (se izvaja hišno kompostiranje, se odvaja v kanalizacijsko omrežje, greznice, nepretočne greznice in male čistilne naprave, se porabi kot krma za živali ali se z njo ravna kako drugače). Podatki, pridobljeni na ta način, omogočajo še celovitejši vpogled v stanje na področju nastajanja odpadne hrane v gospodinjstvih.

¹³ Uredba o obvezni občinski gospodarski javni službi zbiranja komunalnih odpadkov (Uradni list RS, št. 33/17, 60/18 in 44/22 – ZVO-2).

2 Izvedba anketiranja z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih

MOPE je v prvem obdobju projekta LIFE IP CARE4CLIMATE v letu 2021 vzpostavilo spletno aplikacijo »Kuhinjski dnevniki odpadne hrane« v podporo gospodinjstvom pri elektronskem vodenju kuhinjskega dnevnika odpadne hrane. Osnova za pripravo vsebine vprašalnika (kuhinjski dnevnik) je bil vprašalnik, ki ga je za poskusno raziskavo o nastajanju odpadne hrane in ravnanju z njo v slovenskih gospodinjstvih, izvedeno po metodi vodenja kuhinjskega dnevnika po vzoru mednarodnih študij, v svojem magistrskem delu pripravila Tanja Vidic.¹⁴ Vprašalnik Kuhinjski dnevnik odpadne hrane je predstavljen v prilogi 1 poročila Rezultati analize podatkov, zbranih z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih, za obdobje jesen–zima 2021, objavljenem na spletni strani projekta LIFE IP CARE4CLIMATE v poglavju Odpadna hrana.¹⁵

Metoda vodenja kuhinjskega dnevnika in spletna aplikacija sta podrobno predstavljeni v poročilih izvedenih raziskav z metodo vodenju kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih za obdobje jesen–zima 2021¹⁶ in obdobje pomlad–poletje 2022.¹⁷ Obe poročili sta dostopni na zgoraj omenjeni spletni strani. V njiju je podrobno opisan tudi način izbire vzorca anketiranih gospodinjstev.

2.1 Izvedba anketiranja v obdobju pomlad 2025

MOPE je raziskavo in spletno aplikacijo za vodenje kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v obdobju pomlad 2025 predstavilo širši javnosti ter gospodinjstva z objavami na družbenih omrežjih, svoji spletni strani, spletni strani projekta LIFE IP CARE4CLIMATE ter spletni strani projekta SAMO1PLANET vabilo k sodelovanju. Sodelovalo je na nacionalnem posvetu Spoštujmo hrano, spoštujmo planet!, ki so ga ob slovenskem dnevu brez zavržene hrane 24. aprila 2025 organizirali Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije (MKGP), MOPE ter društvo Ekologi brez meja.¹⁸ MOPE je prav tako pošiljalo vabila k sodelovanju na elektronske naslove uslužbencev javnih ustanov ter v sodelovanju z Ekošolo tudi na elektronske naslove osnovnih šol. V okviru projekta LIFE IP CARE4CLIMATE je MOPE z Ekošolo pripravilo šolski natečaj Stran pa ne bomo meta! za drugo in tretjo triado osnovne šole. V času odprtja spletne aplikacije je bil za dodatna vprašanja v zvezi z vodenjem

¹⁴ Vidic T (2018). Pilotna raziskava o nastajanju odpadne hrane in ravnanju z njo v slovenskih gospodinjstvih z uporabo metode vodenja kuhinjskega dnevnika. Magistrsko delo. Univerza v Ljubljani, Ljubljana.

¹⁵ LIFE IP CARE4CLIMATE, področje Odpadna hrana. Dostopno na: <https://www.care4climate.si/sl/o-projektu/podrocja-aktivnosti-projekta/odpadna-hrana>.

¹⁶ MOP (2022). Rezultati analize podatkov, zbranih z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih, za obdobje jesen–zima 2021. Dostopno na: https://www.care4climate.si/files/1737/LIFE-IP-CARE4CLIMATE_Rezultati-kuhinjski-dnevnik-jesen_zima_2021.pdf

¹⁷ MOP (2022). Rezultati analize podatkov, zbranih z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih, za obdobje pomlad–poletje 2022. Dostopno na: <https://www.care4climate.si/sl/o-projektu/podrocja-aktivnosti-projekta/odpadna-hrana>.

¹⁸ Slovenski dan brez zavržene hrane: nacionalni posvet »Spoštujmo hrano, spoštujmo planet« izpostavil pomen sodelovanja in konkretnih ukrepov (2025). Objavljeno na: <https://www.samo1planet.si/2025/04/24/slovenski-dan-brez-zavrzene-hrane-nacionalni-posvet-spostujmo-hrano-spostujmo-planet-izpostavil-pomen-sodelovanja-in-konkretnih-ukrepov/>.

kuhinjskega dnevnika, njegovo vsebino in uporabo spletne aplikacije na voljo elektronski naslov info@samo1planet.si.

Spletna aplikacija je bila javno dostopna od 23. aprila 2025 do 30. maja 2025, pri čemer je bil zadnji dan za registracijo 23. maj 2025. Gospodinjstva so se najprej registrirala v aplikaciji, nato pa v izbranem obdobju začela voditi kuhinjski dnevnik. Izbrati so morala obdobje sedmih zaporednih dni, ki so najbolj odražali njihov običajni način življenja. Pri tem so bila pozvana, naj ne izbirajo tedna, ko bi bili člani njihovega gospodinjstva odsotni, bolni ali so morda takrat bila posebna praznovanja in dogodki. Gospodinjstva so lahko kuhinjski dnevnik odpadne hrane vodila tudi napisano na papirju. Tako je bilo sodelovanje v raziskavi omogočeno tudi tistim, ki nimajo dostopa do interneta ali mobilnih aplikacij.

V navedenem obdobju so imela gospodinjstva dovolj časa, da so prebrala navodila, se seznanila z vsebino vprašalnika in delovanjem aplikacije ter izbrala sedem zaporednih dni, reprezentativnih za njihov način življenja. V tem času so natančno merila (tehtala) in beležila vso nastalo odpadno hrano ter ravnanje z njo.

Zadnje, v sklopu štirih načrtovanih raziskav z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika (dve v obdobju jesen–zima in dve v obdobju pomlad–poletje), je bilo izvedeno v spomladanskem obdobju leta 2025, za kar se je MOPE odločilo zaradi sovpadanja datuma začetka raziskave s slovenskim dnevom brez zavržene hrane.

2.2 Analiza podatkov

Po zaprtju spletne aplikacije in prejemu vseh papirnatih vprašalnikov je bil izveden pregled popolnosti njihove izpolnitve. V spletno aplikacijo se je registriralo 65 oseb oziroma predstavnikov gospodinjstev (v nadaljnjem besedilu: gospodinjstev), od katerih jih je 29 začelo z vodenjem dnevnika. To pomeni, da so v spletno aplikacijo vnesli količine odpadne hrane za vsaj en opazovani dan ali označili, da v opazovanem dnevu niso zavrgli hrane.

V končno analizo podatkov za obdobje pomlad 2025 je bilo vključenih 42 gospodinjstev. Od teh jih je 27 izpolnilo papirnati vprašalnik, 15 pa jih je kuhinjski dnevnik vodilo v spletni aplikaciji. Gospodinjstva, ki so kuhinjski dnevnik vodila manj kot pet dni v izbranem tednu ali za tri ali več dni označila, da niso zavrгла nobene hrane, v analizo niso bila vključena. Pri odločitvi za vključitev podatkov posameznih gospodinjstev v končno analizo so bili upoštevani tudi socialno-demografski podatki gospodinjstev, kot sta število članov in njihov socialni status.

Za primerjavo: v končno analizo podatkov za obdobje jesen–zima 2021 je bilo vključenih 83 gospodinjstev, v analizo podatkov za obdobje pomlad–poletje 2022 87 gospodinjstev ter v analizo podatkov za obdobje jesen–zima 2024 70 gospodinjstev. V končno analizo podatkov za obdobje pomlad 2025 je bilo tako vključenih občutno manj gospodinjstev kakor pri analizah podatkov za pretekla obdobja. Prav tako so gospodinjstva, sodelujoča v raziskavi v obdobju pomlad 2025, več vprašalnikov izpolnila na papirju in manj v spletni aplikaciji.

Podatki iz vprašalnikov v papirnati obliki so bili pretvorjeni v elektronsko obliko, narejen je bil izpis podatkov, zbranih z vodenjem kuhinjskega dnevnika v spletni aplikaciji. Podatki iz obeh

virov so bili združeni v xlsx datoteko. Analiza podatkov in grafični prikaz rezultatov sta bila izvedena z uporabo orodij Microsoft Excel. Grafični prikaz končnih rezultatov (v poglavju 3.9) je bil pripravljen z uporabo javno dostopne aplikacije Flourish.¹⁹

Poleg osnovnih statističnih parametrov, kot sta povprečje in standardni odklon, so bili v analizi izračunani tudi ključni kazalniki. Med njimi so: količina odpadne hrane na gospodinjstvo, količina odpadne hrane na člana gospodinjstva, delež užitnega in neužitnega dela odpadne hrane, deleži odpadne hrane po posameznih skupinah živil ter glede na načine ravnanja z odpadno hrano kakor tudi deleži užitnega dela odpadne hrane glede na vzroke za njen nastanek.

Glede na velikost vzorca (42 gospodinjstev) v končno analizo vključenih gospodinjstev in njihovo nereprezentativnost se tako kot za obdobja jesen–zima 2021, pomlad–poletje 2022 in jesen–zima 2024 izračun poglobljenih statistik, ki omogočajo ugotavljanje vpliva določenih socialno-demografskih značilnosti gospodinjstva na nastajanje odpadne hrane, ni izvedel.

¹⁹ Dostopno na: <https://flourish.studio/>.

3 Rezultati

3.1 Socialno-demografske značilnosti gospodinjstev, anketiranih v obdobju pomlad 2025

V končno analizo so bili vključeni podatki iz kuhinjskih dnevnikov 42 gospodinjstev, pri čemer je povprečno število članov na gospodinjstvo znašalo 3,6. Najvišji delež zajetih gospodinjstev, 38,1 %, so predstavljala štiričlanska gospodinjstva. Samo dve gospodinjstvi sta imeli več kot pet članov, pri analizi podatkov in predstavitvi rezultatov pa sta bili obravnavani skupaj s petčlanskimi gospodinjstvi.

Na to, koliko odpadne hrane bodo povzročila gospodinjstva, ne vpliva samo število njihovih članov, ampak tudi njihov socialni status ter nekateri drugi dejavniki. Različni socialni statusi vplivajo na prehranjevalne navade članov gospodinjstev. Člani gospodinjstev z različnimi socialnimi statusi imajo različne prehranjevalne navade. Na primer, majhni otroci jedo pogosteje kakor odrasli in so pri izbiri hrane bolj zahtevni, medtem ko upokojenci običajno pripravijo in pojedjo več obrokov doma. Zaposleni ljudje pa pogosto del obrokov pojedjo zunaj svojega doma ali zaradi pomanjkanja časa posežejo po delno že pripravljeni hrani. V vseh anketiranih gospodinjstvih, ki so bila vključena v analizo za obdobje pomlad 2025, skupaj biva 153 članov. Od tega je 51,6 % zaposlenih, 37,9 % so otroci do vključno 17. leta starosti, 5,9 % so študentje, 3,9 % upokojenci, preostalo pa osebe, ki doma prebivajo samo občasno (na primer ob koncu tedna). Socialni status anketiranih gospodinjstev v obdobju pomlad 2025 je precej drugačen od socialnega statusa anketiranih gospodinjstev v obdobju pomlad–poletje 2022, kar je razvidno iz preglednice 3.1.2. Več primerjav rezultatov raziskave za obdobje pomlad 2025 z rezultati raziskave za obdobje pomlad–poletje 2022 je predstavljenih v poglavju 3.9.

Raziskava se je osredotočila ne le na količino nastale odpadne hrane v gospodinjstvih, temveč tudi na način, kako gospodinjstva ravna z njo, saj to močno vpliva na merjenje nastale odpadne hrane. Kako gospodinjstva ravna z odpadno hrano, je povezano tudi s tem, v kakšnem naselju in v kakšni vrsti stavbe prebivajo njeni člani. Polovica (50,0 %) anketiranih gospodinjstev živi v podeželskem okolju, nekoliko več kot tretjina (35,7 %) pa v mestnem okolju. Skoraj dve tretjini (61,9 %) anketiranih gospodinjstev biva v samostojni družinski hiši, medtem ko jih skoraj tretjina (31,0 %) živi v večstanovanjskih stavbah. Nekaj več kot polovica (54,8 %) anketiranih gospodinjstev živi v zahodni Sloveniji, skoraj polovica (45,2 %) pa jih prebiva v vzhodni Sloveniji. Socialno-demografske značilnosti gospodinjstev, vključenih v končno analizo za obdobje pomlad 2025, so podrobneje prikazane v preglednici 3.1.1, kjer so za primerjavo prikazani tudi zadnji razpoložljivi statistični podatki (za leto 2021) za vsa zasebna gospodinjstva v Sloveniji. V skladu z opredelitvijo, ki jo uporablja SURS, je zasebno gospodinjstvo skupnost prebivalcev (ali prebivalec, ki živi sam), ki prebivajo v istem stanovanju in imajo opredeljeno isto številko gospodinjstva.

Preglednica 3.1.1: Socialno-demografske značilnosti v končno analizo vključenih gospodinjstev, anketiranih v obdobju jesen–zima 2024, ter njihova primerjava s celotno populacijo

		Gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025		Gospodinjstva v Sloveniji ⁽¹⁾	
		število (N)	delež (%)	število (N)	delež (%)
gospodinjstva		42	–	859.782	–
člani gospodinjstev		153	–	2.072.901 ⁽²⁾	–
povprečno število članov na gospodinjstvo		3,6	–	2,4	–
velikost gospodinjstev:	1-člansko	2	4,8	292.301	34,0
	2-člansko	5	11,9	229.914	26,7
	3-člansko	10	23,8	146.614	17,1
	4-člansko	16	38,1	118.296	13,8
	pet- in veččlansko ⁽³⁾	9	21,4	72.657	8,5
socialni status članov gospodinjstev:	zaposleni	79	51,6	–	–
	upokojeni	6	3,9	–	–
	študentje	9	5,9	–	–
	otroci do vključno 17. leta starosti	58	37,9	–	–
	drugo ⁽⁴⁾	1	0,7	–	–
regionalna razdelitev gospodinjstev⁽⁵⁾:	vzhodna Slovenija	19	45,2	457.203	53,2
	zahodna Slovenija	23	54,8	402.579	46,8
gospodinjstva glede na vrsto naselja:	mestno	15	35,7	184.180	21,4
	podeželsko	21	50,0	366.958	42,7
	primestno	6	14,3	308.644	35,9
gospodinjstva glede na vrsto stavbe:	samostojna družinska hiša	26	61,9	–	–
	večstanovanjska stavba (blok, stolpnica in podobno)	13	31,0	–	–
	dvojček ali vrstna hiša	3	7,1	–	–

Opombe:

⁽¹⁾ Podatki SURS za leto 2021.²⁰

⁽²⁾ Prebivalstvo zasebnih gospodinjstev.

⁽³⁾ Zajeta so pet- in veččlanska gospodinjstva.

⁽⁴⁾ Člani gospodinjstva, ki prebivajo doma samo občasno (na primer dijaki, študentje in podobno).

⁽⁵⁾ NUTS_SKTE – Šifrant kohezijskih regij, statističnih regij, občin in naselij, 2022.

²⁰ Dostopno na: <https://pxweb.stat.si/SiStat/sl/Podrocja/Index/100/prebivalstvo>.

Preglednica 3.1.2: Primerjava socialno–demografskih značilnosti v končno analizo vključenih gospodinjstev, anketiranih v obdobju pomlad 2025 in v obdobju pomlad–poletje 2022

		Gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025		Gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad–poletje 2022	
		število (N)	delež (%)	število (N)	delež (%)
gospodinjstva		42	–	87	–
člani gospodinjstev		153	–	249	–
povprečno število članov na gospodinjstvo		3,6	–	2,9	–
velikost gospodinjstev:	1-člansko	2	4,8	8	9,2
	2-člansko	5	11,9	37	42,5
	3-člansko	10	23,8	14	16,1
	4-člansko	16	38,1	18	20,7
	pet- in veččlansko ⁽¹⁾	9	21,4	10	11,5
socialni status članov gospodinjstev:	zaposleni	79	51,6	141	56,6
	upokojeni	6	3,9	23	9,2
	študentje	9	5,9	18	7,2
	otroci do vključno 17. leta starosti	58	37,9	62	24,9
	drugo ⁽²⁾	1	0,7	5	2,0
regionalna razdelitev gospodinjstev ⁽³⁾ :	vzhodna Slovenija	19	45,2	34	39,1
	zahodna Slovenija	23	54,8	53	60,9
gospodinjstva glede na vrsto naselja:	mestno	15	35,7	37	42,5
	podeželsko	21	50,0	27	31,0
	primestno	6	14,3	23	26,4
gospodinjstva glede na vrsto stavbe:	samostoječa družinska hiša	26	61,9	54	62,1
	večstanovanjska stavba (blok, stolpnica in podobno)	13	31,0	28	32,2
	dvojček ali vrstna hiša	3	7,1	5	5,7

Opombe:

⁽¹⁾ Zajeta so pet- in veččlanska gospodinjstva.

⁽²⁾ Člani gospodinjstva, ki prebivajo doma samo občasno (na primer dijaki, študentje in podobno).

⁽³⁾ NUTS_SKTE – Šifrant kohezijskih regij, statističnih regij, občin in naselij, 2022, NUTS_SKTE – Šifrant kohezijskih regij, statističnih regij, občin in naselij, 2020

3.2 Nastala odpadna hrana v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025

Rezultati analize so prikazani na tri decimalna mesta natančno. Anketirana gospodinjstva so v dnevniku odpadne hrane sama izbrala masno enoto (g, dag, kg), v kateri so beležila količine nastale odpadne hrane. Možnost izbire med različnimi masnimi enotami je zmanjšala obremenitev pri vodenju dnevnika in gospodinjstvom omogočala večjo prilagodljivost.

Anketirana gospodinjstva so v obdobju enega tedna povzročila v povprečju 2,228 kg odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo oziroma povprečno 0,675 kg na posameznega člana gospodinjstva.

3.2.1 Vpliv velikosti gospodinjstev na količino nastale odpadne hrane

Zaradi nereprezentativnosti vzorca gospodinjstev, vključenih v končno analizo, so bila ta v analitičnih izračunih razvrščena v tri velikostne skupine glede na število njihovih članov (velikost gospodinjstev): eno- in dvočlanska, tri- in štiričlanska ter pet- in veččlanska.

Podatki v preglednici 3.2.1 potrjujejo domnevo, da se količina nastale odpadne hrane na gospodinjstvo v povprečju povečuje sorazmerno s številom njegovih članov. Navedena preglednica prikazuje povprečne količine odpadne hrane (užitni in neužitni del), ki so jo anketirana gospodinjstva povzročila v enem tednu, preračunano na gospodinjstvo in na posameznega člana gospodinjstva, razvrščene glede na velikost gospodinjstva (eno- in dvočlanska, tri- in štiričlanska ter pet- in veččlanska). Povprečna količina nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo je bila največja v pet- in veččlanskih gospodinjstvih in najmanjša v eno- in dvočlanskih gospodinjstvih.

Dejanski vpliv velikosti gospodinjstva na količino nastale odpadne hrane odraža preračun količine na posameznega člana gospodinjstva. Ta kaže obratno sliko. Količina odpadne hrane na posameznega člana gospodinjstva se zmanjšuje z večanjem velikosti anketiranih gospodinjstev oziroma z večanjem števila njihovih članov. Količina nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) na člana gospodinjstva je bila največja v eno- in dvočlanskih gospodinjstvih in najmanjša v pet- in veččlanskih gospodinjstvih. V enem tednu je posamezni član eno- in dvočlanskih gospodinjstev v povprečju povzročil 0,991 kg odpadne hrane (užitni in neužitni del), medtem ko je posamezni član pet- in veččlanskih gospodinjstev v povprečju povzročil 0,551 kg odpadne hrane (užitni in neužitni del).

Ne glede na število članov gospodinjstva se hrana ne pripravlja in/ali uživa izključno v okviru doma, temveč tudi zunaj – v šolah, službah, restavracijah ter pri sorodnikih ali prijateljih. Hrana, ki je zavržena zunaj doma, se ne upošteva kot odpadna hrana, nastala v gospodinjstvih. Poleg tega lahko količina odpadne hrane, ki jo povzročijo gospodinjstva, zaradi različnih okoliščin (na primer obiski, praznovanja, bolezen in podobno) v določenem obdobju niha – bodisi se poveča bodisi zmanjša.

Preglednica 3.2.1: Povprečna količina nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo in na člana gospodinjstva glede na velikost gospodinjstva

Velikost gospodinjstva	Nastala odpadna hrana (užitni in neužitni del)	
	na gospodinjstvo (kg/teden)	na člana gospodinjstva (kg/teden)
skupaj	2,228	0,675
1- in 2-člansko	1,469	0,991
3- in 4-člansko	2,212	0,633
pet- in veččlansko ⁽¹⁾	2,864	0,551

⁽¹⁾ Zajeta so pet- in veččlanska gospodinjstva.

3.2.2 Vpliv vrste naselja, kjer prebivajo gospodinjstva, na količino nastale odpadne hrane

Po mnenju nekaterih tujih avtorjev²¹ lahko večje možnosti za lastno pridelavo hrane v gospodinjstvih podeželskih in primestnih naselij vplivajo na količino nastale odpadne hrane.

Preglednica 3.2.2 prikazuje povprečno količino nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo in na posameznega člana gospodinjstva na teden, razdeljeno glede na vrsto naselja (mestno, primestno in podeželsko), v katerem prebivajo anketirana gospodinjstva. Največjo količino odpadne hrane (užitni in neužitni del) so v enem tednu povzročila gospodinjstva iz podeželskih naselij (povprečno 2,434 kg na teden), najmanjšo pa gospodinjstva iz mestnih naselij (povprečno 2,003 kg na teden). Če količino odpadne hrane preračunamo na posameznega člana gospodinjstva in s tem izločimo vpliv velikosti gospodinjstva, je največ odpadne hrane povzročil član gospodinjstva iz primestnega naselja (povprečno 0,720 kg na teden), najmanj pa član gospodinjstva iz podeželskega naselja (povprečno 0,634 kg na teden).

Preglednica 3.2.2: Povprečna količina nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo in na člana gospodinjstva glede na vrsto naselja

Vrsta naselja	Nastala odpadna hrana (užitni in neužitni del)	
	na gospodinjstvo (kg/teden)	na člana gospodinjstva (kg/teden)
skupaj	2,228	0,675
mestno	2,003	0,714
primestno	2,070	0,720
podeželsko	2,434	0,634

²¹ Schanes K, Dobernik K, Gözet B (2018). Food waste matters – A systematic review of household food waste practices and their policy implications. J Clean Prod, 182: 978–991. Roodhuyzen D M A, Luning P A, Fogliano V, Steenbekkers L P A (2017). Putting together the puzzle of consumer food waste: Towards an integral perspective. Trends in Food Service and Technology 68: 37–50.

3.3 Vrsta nastale odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025

V tem poglavju je predstavljeno, katere vrste hrane so anketirana gospodinjstva zavrгла v opazovanem enotedenskem obdobju – zlasti glede na delitev na užitni in neužitni del ter po skupinah zavrženih živil.

V analizi sestave nastale odpadne hrane je bilo vse odpadno jedilno olje ne glede na to, da so ga anketirana gospodinjstva v dnevniku označila kot užitni del, metodološko uvrščeno v neužitni del. Razlog za to so usmeritve EU,²² ki določajo, da odpadno olje, uporabljeno pri pripravi hrane (za pečenje, cvrtje in podobno), ki ni prvotno namenjeno neposrednemu uživanju, kar je večina odpadnega olja, spada med neužitni del odpadne hrane. Prav tako so bile med odpadno hrano zajete vse pijače, vključno z vodo, kupljeno za uživanje, vendar pozneje zavrženo zaradi različnih vzrokov. Voda iz pipe in voda, uporabljena pri pripravi hrane (za pranje živil, kuhanje), ni bila vključena v nastale količine odpadne hrane.

3.3.1 Delež užitnega in neužitnega dela odpadne hrane

Opadna hrana vključuje užitni in neužitni del posameznega živila. Užitni del je tisti del živila, za katerega se v običajnih okoliščinah domneva, da je bil v določenem trenutku primeren za prehrano ljudi, vendar je bil zaradi različnih razlogov (na primer pretečeni datum uporabe/minimalna trajnost, preveliki obroki, neustrezno shranjevanje) zavržen med proizvodnjo, distribucijo ali prodajo živil ali pri pripravi ali uživanju hrane. Neužitni del je tisti del živila, ki v nobenem trenutku ni primeren za prehrano ljudi ali pa se zanj v običajnih okoliščinah domneva, da ni primeren za prehrano ljudi, vendar nastaja kot odpadki med proizvodnjo, distribucijo ali prodajo živil ali pri pripravi ali uživanju hrane. To so na primer olupki, kosti, koščice, lupine. Gre za pomembno delitev, ki vpliva na to, koliko je mogoče preprečiti oziroma zmanjšati količine odpadne hrane v vseh fazah verige preskrbe s hrano.

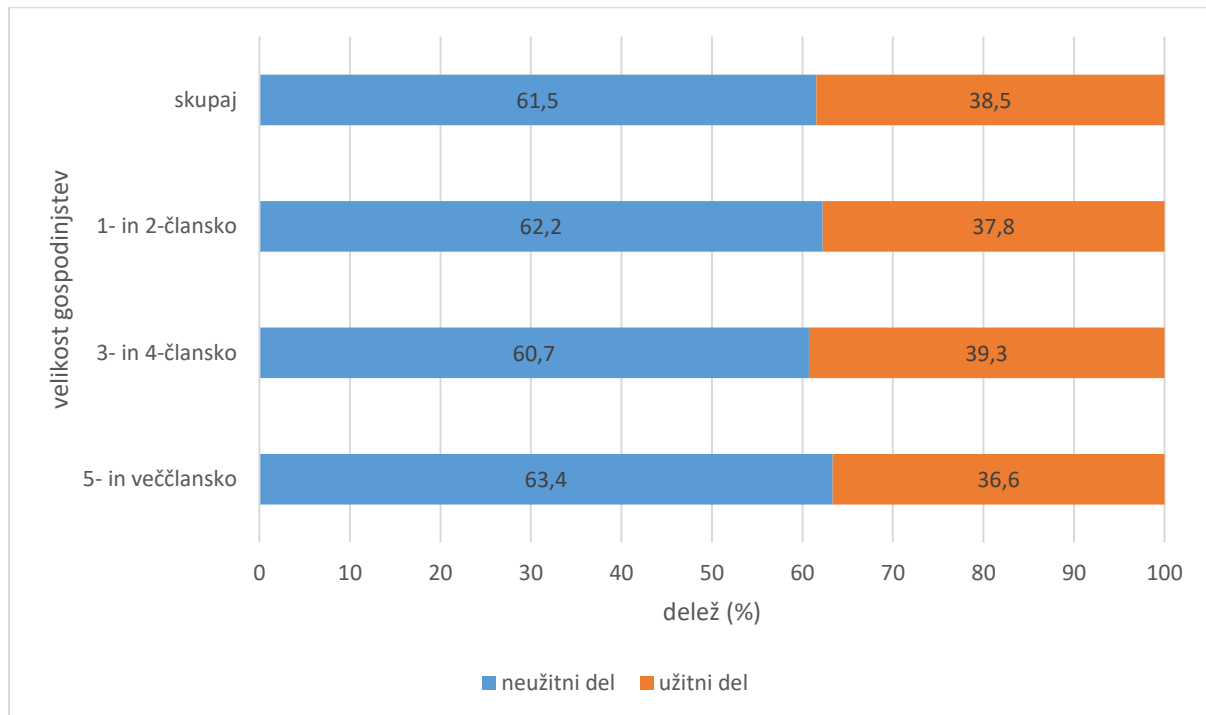
Anketirana gospodinjstva so v enem tednu povzročila v povprečju 38,5 % užitnega in 61,5 % neužitnega dela odpadne hrane.

Slika 3.3.1 prikazuje povprečne vrednosti deležev užitnega in neužitnega dela odpadne hrane v posameznih velikostnih razredih anketiranih gospodinjstev. Najvišji povprečni delež užitnega dela odpadne hrane so povzročila tri- in štiričlanska gospodinjstva (39,3 %), najnižjega pa pet- in veččlanska gospodinjstva (36,6 %). Nasprotno so najvišji povprečni delež neužitnega dela odpade hrane povzročila pet- in veččlanska gospodinjstva (63,4 %), najnižjega pa tri- in štiričlanska gospodinjstva (60,7 %).

²² EU Platform on Food Losses and Food Waste: https://ec.europa.eu/food/safety/food-waste/eu-actions-against-food-waste/food-waste-measurement_en.

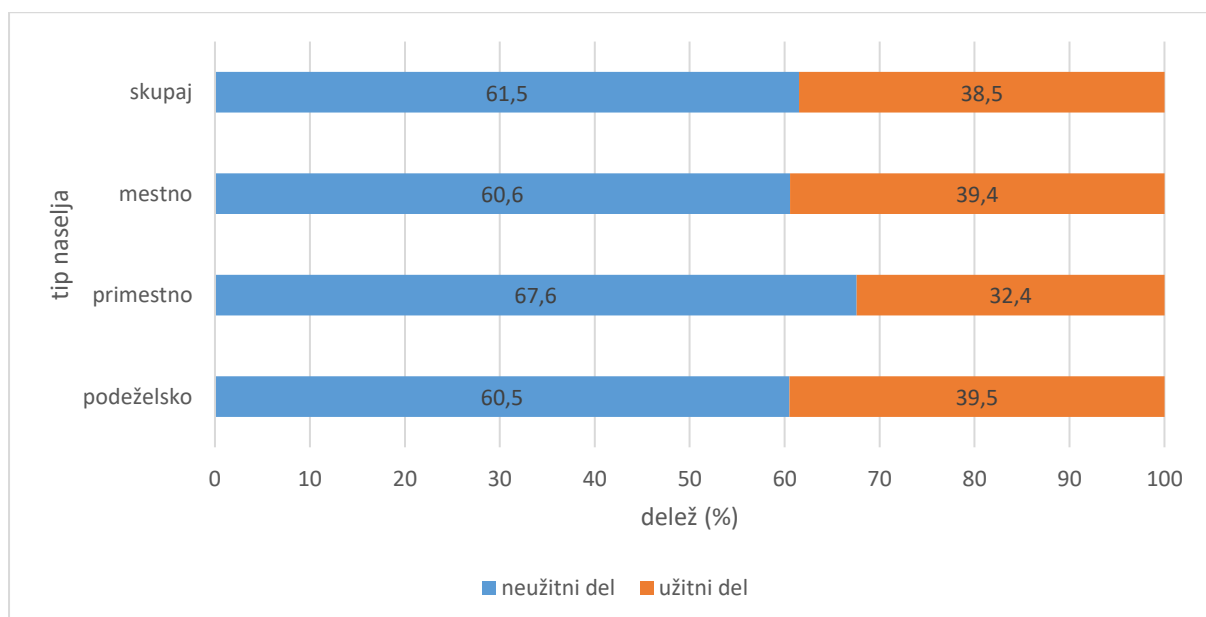

Slika 3.3.1: Užitni in neužitni del odpadne hrane glede na velikost gospodinjstev

Slika 3.3.2 prikazuje povprečne vrednosti deležev užitnega in neužitnega dela odpadne hrane glede na vrsto naselja (mestno, primestno, podeželsko), v katerem prebivajo anketirana gospodinjstva. Najvišjo povprečno vrednost deleža užitnega dela odpadne hrane so povzročila gospodinjstva iz podeželskih naselij (39,5 %), najnižjo pa gospodinjstva iz primestnih naselij (32,4 %).

Slika 3.3.2: Užitni in neužitni del odpadne hrane glede na vrsto naselja, v katerem prebivajo gospodinjstva

3.3.2 Sestava odpadne hrane glede na posamezne skupine zavrženih živil

Podatki o tem, katere skupine živil najpogosteje končajo med odpadki, omogočajo oblikovanje bolj učinkovitih ciljno usmerjenih ukrepov na področju prehrane, nakupovanja, shranjevanja hrane in ravnanja z odpadno hrano, kar je ključno za zmanjšanje količin odpadne hrane in prispevanje k trajnostnemu razvoju. Poleg delitve odpadne hrane na užitni in neužitni del so anketirana gospodinjstva pri vodenju dnevnika odpadno hrano delila tudi glede na to, iz katere skupine živil izhaja hrana, ki so jo zavrгла. Skupine živil so bile v vprašalniku kuhinjskega dnevnika odpadne hrane vnaprej opredeljene, podrobnejša razvrstitev je prikazana v preglednici 3.3.1.

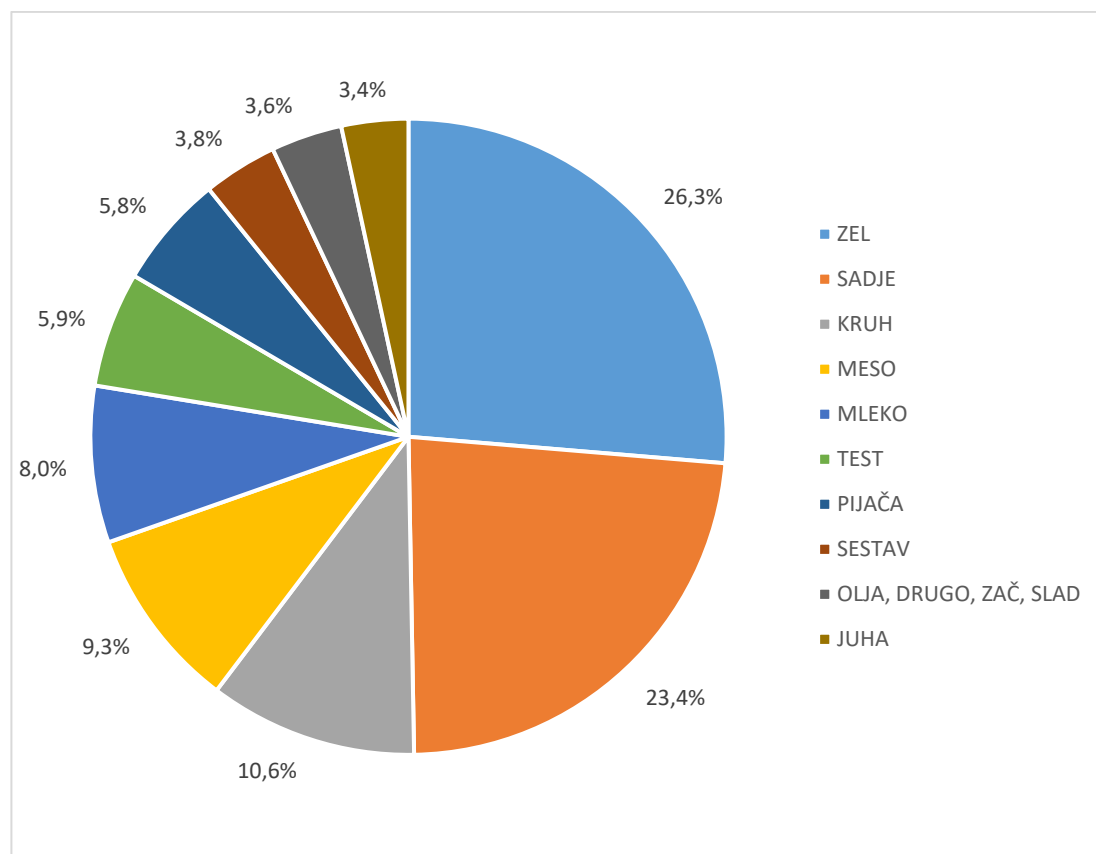
Preglednica 3.3.1: Skupine zavrženih živil znotraj odpadne hrane iz kuhinjskega dnevnika odpadne hrane

Šifra	Opis
ZEL	Zelenjava (sveža, konzervirana, kuhana)
SADJE	Sadje (sveže, konzervirano, kuhano)
KRUH	Kruh in pekovski izdelki
TEST	Testenine, riž in žita
MESO	Meso, mesni izdelki in ribe
MLEKO	Mleko, mlečni izdelki, sir in jajca
OLJA	Maščobe in maščobna živila
SLAD	Sladkor, sladila, slaščice
ZAČ	Začimbe, omake in prehranski dodatki
JUHA	Juhe
PIJAČA	Pijača (sok, čaj, kava)
SESTAV	Sestavljena živila (na primer lazanja, pica, musaka in podobno)
DRUGO	Anketirana gospodinjstva so sama vpisala, katero drugo vrsto hrane so zavrгла.

Slika 3.3.3 prikazuje povprečne vrednosti deležev posameznih skupin živil v nastali odpadni hrani (užitni in neužitni del), ki so jo anketirana gospodinjstva povzročila v enem tednu. Nastala odpadna hrana (užitni in neužitni del) je v povprečju vsebovala 26,3 % zelenjave (ZEL), 23,4 % sadja (SADJE), z 10,6 % je sledila skupina živil kruh in pekovski izdelki (KRUH) ter z 9,3 % skupina meso in mesni izdelki (MESO), ki je skupina živil z največjim vplivom na okolje. Skupina živil mleko in mlečni izdelki (MLEKO) je v povprečju predstavljala 8,0 % odpadne hrane, skupina živil testenine, riž in žita (TEST) pa 5,9 % nastale odpadne hrane. S 5,8 % je sledila skupina živil pijače (PIJAČA), kamor spadajo različni napitki, čaji, sadni sokovi in voda,

namenjeni za uživanje, ter kavna usedlina in čajne vrečke. Sestavljena živila (SESTAV) so predstavljala 3,8 %, skupina živil juhe (JUHA) pa 3,4 % vse nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del). Združeno pa so skupine živil maščobe in maščobna tkiva (OLJA), druge skupine živil (DRUGO), začimbe, omake in prehranski dodatki (ZAČ) ter sladkor, sladila in slaščice (SLAD), v povprečju predstavljale 3,6 % nastale odpadne hrane.

Slika 3.3.3: Posamezne skupine živil v nastali odpadni hrani (užitni in neužitni del)

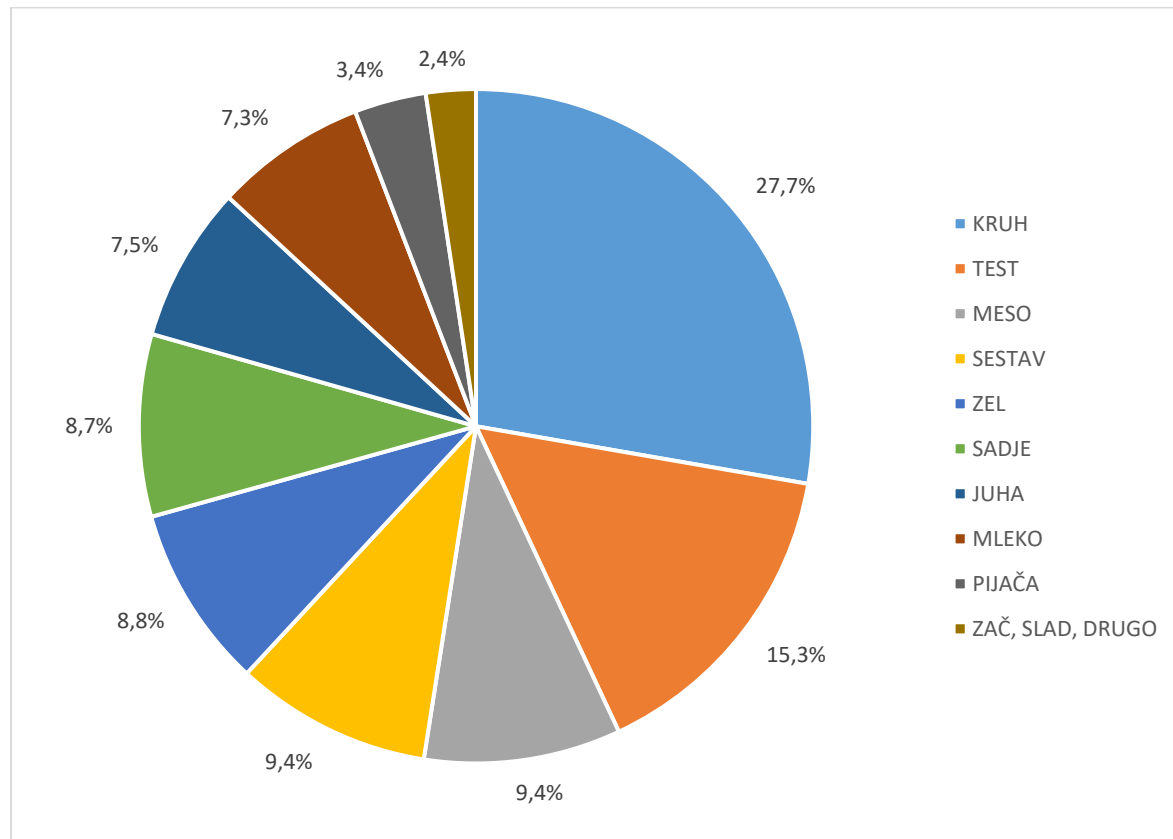
Pomembno je zlasti prepoznati, katere skupine živil najpogosteje končajo med užitnim delom odpadne hrane, saj gre za del, ki bi ga z bolj odgovornim ravnanjem s hrano lahko preprečili ali vsaj zmanjšali. V nadaljevanju je prikazano, katere skupine živil so sestavljale užitni del odpadne hrane in katere neužitni del.

Slika 3.3.4 prikazuje povprečne vrednosti deležev posameznih skupin živil v užitnem delu odpadne hrane, nastale v anketiranih gospodinjstvih v enem tednu. V okviru užitnega dela odpadne hrane so gospodinjstva v povprečju zavržla največ, 27,7 % živil iz skupine kruh ter pekovski izdelki (KRUH), s 15,3 % je sledila skupina živil testenine, riž in žita (TEST) in z 9,4 % skupina živil meso in mesni izdelki (MESO). Skupina sestavljena živila (SESTAV) je prav tako predstavljala 9,4 %, zelenjava (ZEL) 8,8 % in sadje (SADJE) 8,7 % užitnega dela nastale odpadne hrane. Skupina živil juhe (JUHE) je v povprečju predstavljala 7,5 % užitnega dela nastale odpadne hrane, s 7,3 % je sledila skupina živil mlečni izdelki, sir in jajca

(MLEKO), s 3,4 % pa skupina živil pijače (PIJAČA). Združeno so skupine živil začimbe, omake in prehranski dodatki (ZAČ), sladkor, sladila in slaščice (SLAD) ter druge skupine živil (DRUGO) v povprečju predstavljale 2,4 % užitnega dela nastale odpadne hrane. Skupina živil maščobe in maščobna tkiva (OLJA) je bila v celoti vključena v neužitni del odpadne hrane.

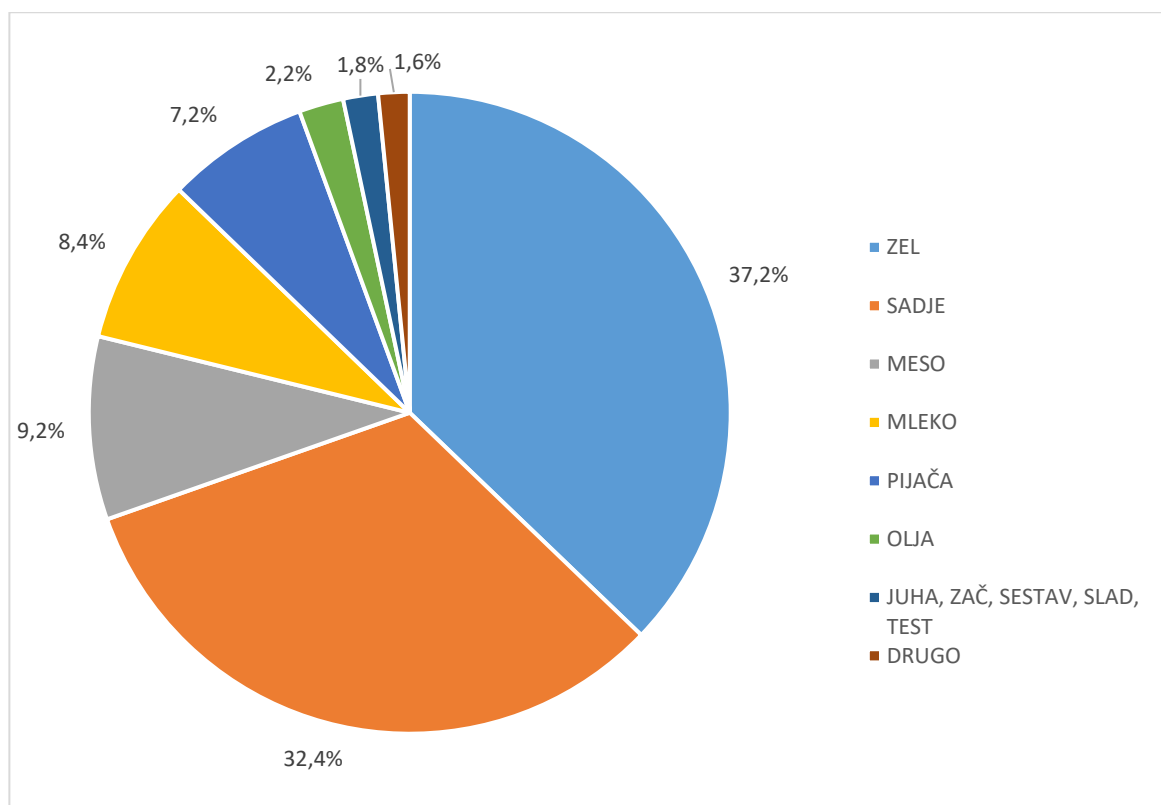
Slika 3.3.4: Posamezne skupine živil v užitnem delu odpadne hrane

Povprečne vrednosti deležev posameznih skupin živil v neužitnem delu odpadne hrane, nastale v anketiranih gospodinjstvih v enem tednu, prikazuje slika 3.3.5. V okviru neužitnega dela odpadne hrane so gospodinjstva v povprečju zavrgla največ, 37,2 % olupkov in lupin zelenjave (ZEL), 32,4 % so bili olupki in koščice sadja (SADJE), 9,2 % kosti in koža mesa, mesnih izdelkov in rib (MESO) ter 8,4 % skupina živil mleko in mlečni izdelki (MLEKO), kjer neužitni del pretežno predstavljajo jajčne lupine. S 7,2 % so sledile kavne usedline in vsebina čajnih vrečk (PIJAČA), 2,2 % so predstavljale maščobe in maščobna tkiva (OLJA) in 1,6 % skupina druga živila (DRUGO). Preostale skupine živil (JUHA, ZAČ, SESTAV, SLAD, TEST) so v povprečju skupaj predstavljale 1,8 % neužitnega dela nastale odpadne hrane.

Slika 3.3.5: Posamezne skupine živil v neužitnem delu odpadne hrane

3.4 Ravnanje z odpadno hrano v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025

Poznavanje načinov ravnanja z odpadno hrano omogoča boljšo strategijo za zmanjšanje njenih količin. Način ravnanja z odpadno hrano v gospodinjstvih namreč vpliva na njeno nastajanje in posledično na merjenje njenih količin. Nekatere tuje raziskave²³ poudarjajo, da kompostiranje v hišnem kompostniku in uporaba odpadne hrane za krmo živali pogosto zmanjšujeta motiviranost ljudi za preprečevanje njenega nastajanja. Ljudje namreč pogosto mislijo, da odpadna hrana, ki jo kompostirajo ali uporabijo kot krmo za živali, ni problematična, saj naj bi bila koristno uporabljena.

Količino odpadne hrane, ki se kompostira v hišnem kompostniku, uporabi za krmo živali, odvaja v kanalizacijsko omrežje (tj. v javno kanalizacijo, male čistilne naprave, pretočne in nepretočne greznice ali neposredno v vode) ali s katero se v gospodinjstvu ravna na druge načine (na primer sežig, puščanje, odmetavanje in podobno nenadzorovano ravnanje), je težko izmeriti. Po drugi strani je količina odpadne hrane, ki jo gospodinjstva prepuščajo v zabojnike za biološke odpadke ali zabojnike za mešane komunalne odpadke oziroma jo prepuščajo v javni sistem ravnanja z odpadki na druge načine (na primer v zbiralnicah odpadkov), lažje merljiva. Ta količina je namreč stehtana, evidentirana in o njej prevzemniki odpadkov redno poročajo pristojnemu ministrstvu.

Anketirana gospodinjstva so v okviru vodenja dnevnika odpadne hrane poleg vrste in količine nastale odpadne hrane opredelila tudi način ravnanja z njo. Načini ravnanja z odpadno hrano so bili v vprašalniku dnevnika odpadne hrane vnaprej opredeljeni in so podrobneje predstavljeni v preglednici 3.4.1.

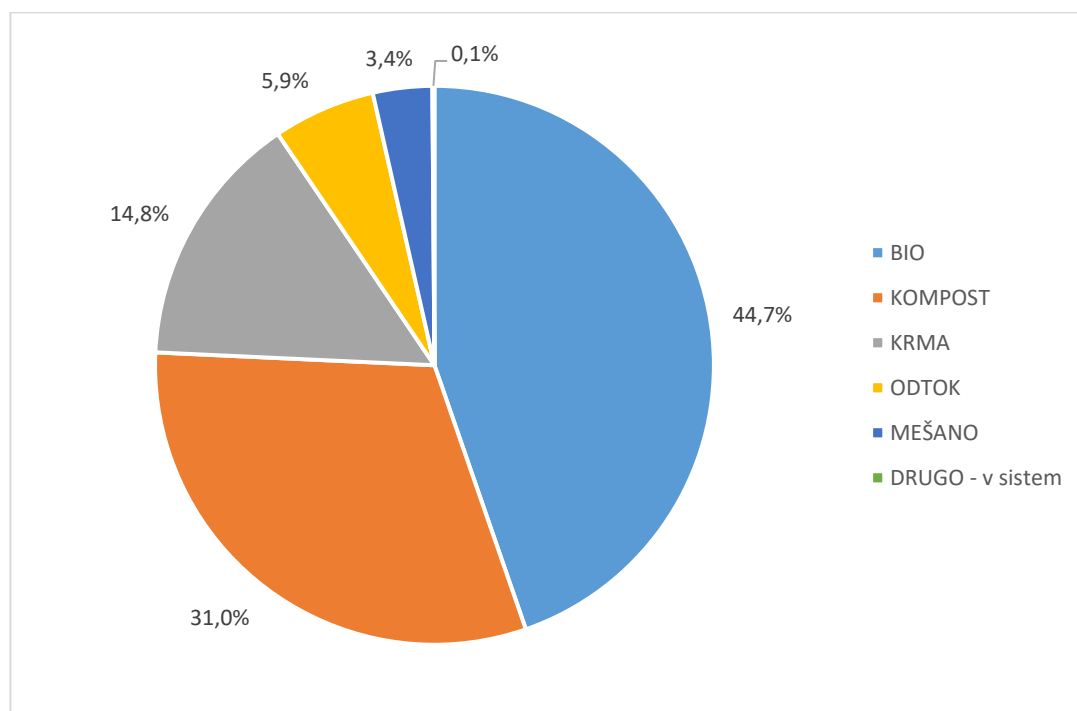
Preglednica 3.4.1: Načini ravnanja z odpadno hrano iz kuhinjskega dnevnika odpadne hrane

Šifra	Opis	Ravnanje z odpadno hrano ...
BIO	V zabojnik za biološke odpadke (zeleni/rjavi zabojnik).	... v okviru sistema javne službe zbiranja komunalnih odpadkov
MESANO	V zabojnik za mešane komunalne odpadke (črni/siv zabojnik).	
KOMPOST	Na lastni hišni kompostnik	... izven sistema javne službe zbiranja komunalnih odpadkov
ODTOK	Odvod v kanalizacijski odtok	
KRMA	Poraba za krmo domačih živali oziroma hišnih ljubljencev.	
DRUGO	Anketirana gospodinjstva so sama vpisala, kam drugam so zavrгла hrano.	... v okviru / izven sistema javne službe zbiranja komunalnih odpadkov

²³ Schanes K, Dobernig K, Gözet B (2018). Food waste matters – A systematic review of household food waste practices and their policy implications. *J Clean Prod*, 182: 978–991.

Slika 3.4.1 prikazuje povprečne vrednosti deležev posameznih načinov ravnanja z nastalo odpadno hrano (užitni in neužitni del) v anketiranih gospodinjstvih v enem tednu. Anketirana gospodinjstva so v povprečju 44,7 % odpadne hrane prepustila v zabojnik za biološke odpadke (BIO), 31,0 % odpadne hrane so kompostirala v hišnem kompostniku (KOMPOST), 14,8 % so je porabila kot krmo za živali (KRMA), 5,9 % so je odvedla v kanalizacijsko omrežje (ODTOK), 3,4 % pa so je prepustila v zabojnik za mešane komunalne odpadke (MEŠANO). Drugače – s prepuščanjem odpadne hrane v javni sistem ravnanja z odpadki (DRUGO – v sistem) – so gospodinjstva ravnala z 0,1 % nastale odpadne hrane, pri tem so najpogosteje navajala prepuščanje odpadnega jedilnega olja v namenske zbiralnice odpadnega jedilnega olja in masti. Drugega načina ravnanja z odpadno hrano izven sistema ravnanja z odpadki (DRUGO – izven sistema) gospodinjstva niso navedla.

Slika 3.4.1: Način ravnanja z odpadno hrano (užitni in neužitni del) v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025

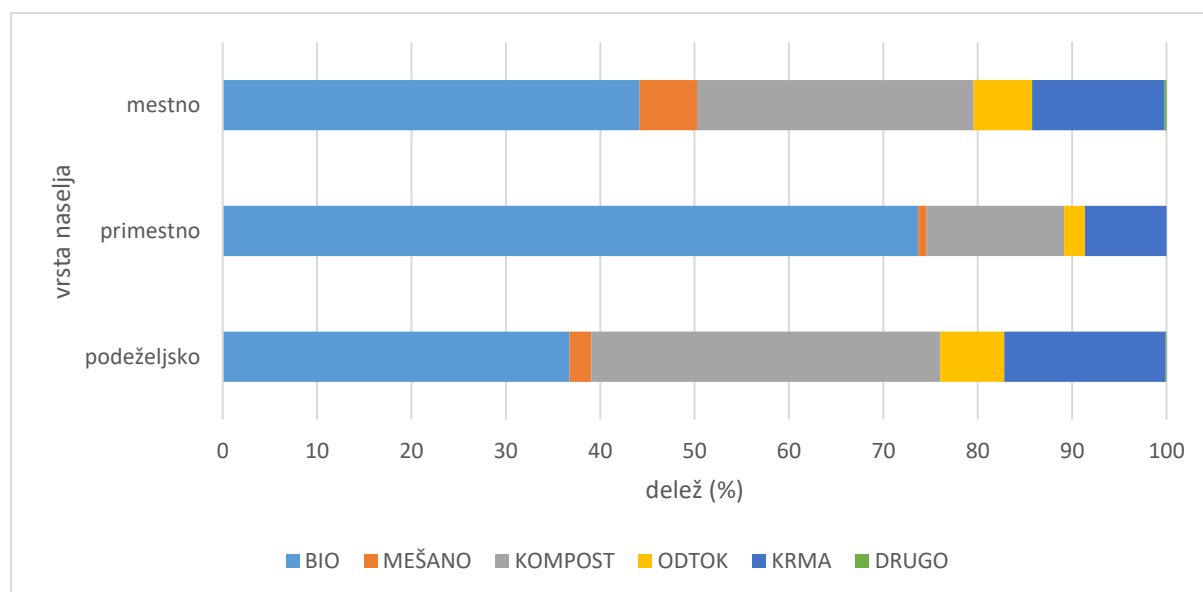

Način ravnanja z odpadno hrano v gospodinjstvih je deloma pogojen z okoljem, v katerem gospodinjstva prebivajo, kar vključuje tako vrsto naselja (mestno, primestno, podeželsko) kot tudi vrsto stavbe (samostojna družinska hiša, dvojček ali vrstna hiša, večstanovanjska stavba – blok ali stolpnica).

Slika 3.4.2 prikazuje povprečne vrednosti deležev posameznih načinov ravnanja z nastalo odpadno hrano (užitni in neužitni del) v anketiranih gospodinjstvih v enem tednu glede na vrsto naselja, v katerem prebivajo. Gospodinjstva iz mestnih naselij so v povprečju 44,2 % odpadne hrane prepustila v zabojnik za biološke odpadke (BIO), 29,3 % odpadne hrane pa so kompostirala v hišnem kompostniku (KOMPOST). Delež kompostiranja je za mestna naselja visok. Gre za gospodinjstva, ki sicer živijo v mestu, vendar so v vrsti stavbe, ki

omogoča hišno kompostiranje. Gospodinjstva iz primestnih naselij so v povprečju 73,7 % odpadne hrane prepustila v zabojnik za biološke odpadke (BIO), 14,6 % odpadne hrane pa so kompostirala v hišnem kompostniku (KOMPOST). Na podeželju so gospodinjstva največ odpadne hrane, v povprečju 37,0 %, kompostirala v hišnem kompostniku (KOMPOST), 36,8 % odpadne hrane so prepustila v zabojnik za biološke odpadke (BIO), 17,1 % pa so je porabila kot krmo za živali (KRMA). Najvišji delež odpadne hrane, prepuščene med mešane komunalne odpadke, so povzročila gospodinjstva iz mestnih naselij, najvišji delež odpadne hrane, odvedene v kanalizacijsko omrežje (ODTOK), pa gospodinjstva iz podeželskih naselij.

Slika 3.4.2: Način ravnanja z odpadno hrano (užitni in neužitni del) glede na vrsto naselja, v katerem prebivajo gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025

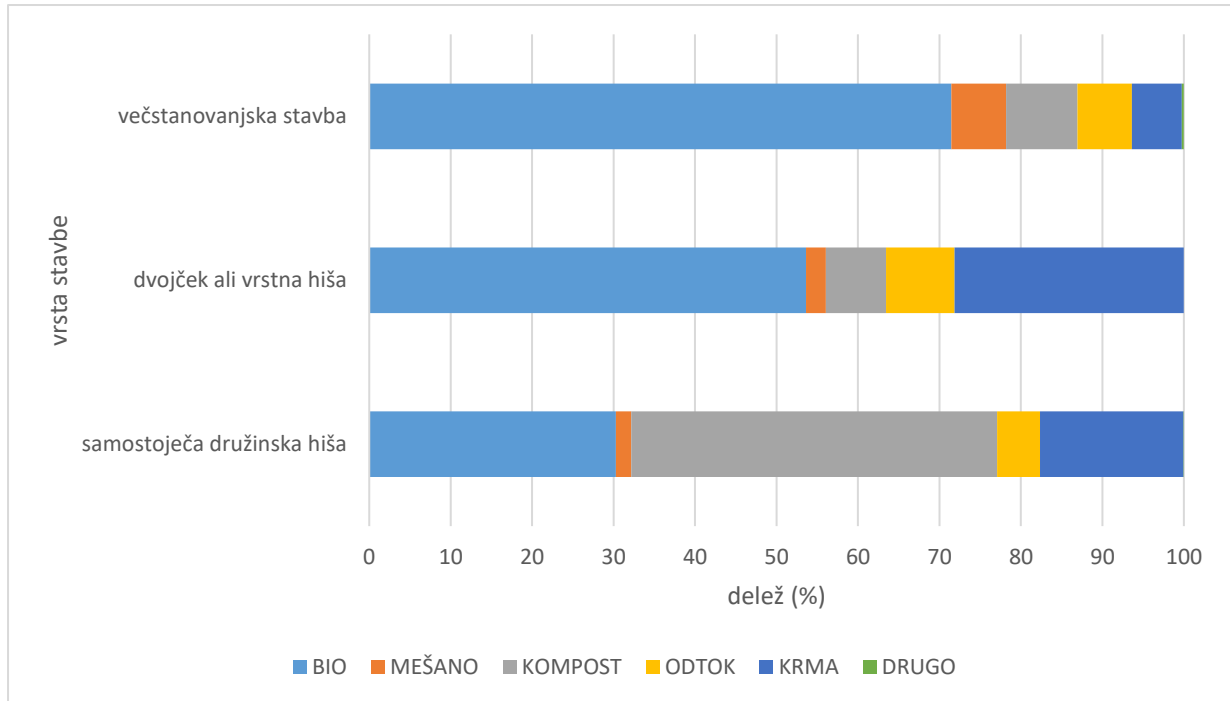

Način ravnanja z odpadno hrano je pričakovano povezan tudi z vrsto stavbe, v kateri prebivajo anketirana gospodinjstva. Gospodinjstva v samostojnih družinskih hišah in v dvojčkih ali vrstnih hišah imajo več možnosti za hišno kompostiranje kot gospodinjstva, ki prebivajo v večstanovanjskih stavbah, ki te možnosti nimajo. Slika 3.4.3 prikazuje povprečne vrednosti deležev posameznih načinov ravnanja z nastalo odpadno hrano (užitni in neužitni del) v anketiranih gospodinjstvih v enem tednu glede na vrsto stavbe, v kateri so. Gospodinjstva iz večstanovanjskih stavb so v povprečju 71,5 % odpadne hrane prepustila v zabojnik za biološke odpadke (BIO), 8,7 % odpadne hrane pa so kompostirala v hišnem kompostniku (KOMPOST). Gospodinjstva iz dvojčkov ali vrstnih hiš so v povprečju 53,6 % odpadne hrane prepustila v zabojnik za biološke odpadke (BIO), 28,1 % odpadne hrane pa so uporabila kot krmo za živali (KRMA). Pri gospodinjstvih v samostojnih družinskih hišah je delež nekoliko bolj razpršen: v povprečju so 44,9 % odpadne hrane kompostirala v hišnem kompostniku (KOMPOST), 30,3 % odpadne hrane so prepustila v zabojnik za biološke odpadke (BIO), 17,6 % odpadne hrane pa so uporabila kot krmo za živali (KRMA). Najvišji delež odpadne hrane so med mešane komunalne odpadke prepustila gospodinjstva v večstanovanjskih

stavbah, najvišji delež odpadne hrane so v kanalizacijsko omrežje (ODTOK) odvedla gospodinjstva v dvojčku ali vrstni hiši.

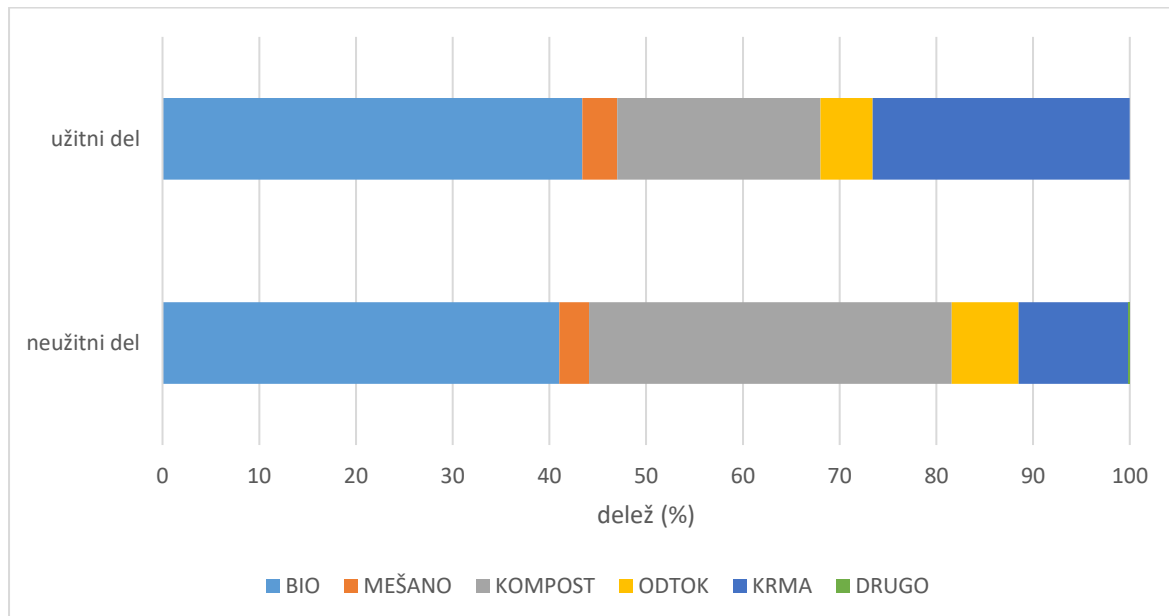
Slika 3.4.3: Način ravnanja z odpadno hrano (užitni in neužitni del) glede na vrsto stavbe, v kateri prebivajo gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025

Opažene so tudi razlike v ravnanju z užitnim in neužitnim delom odpadne hrane, nastale v anketiranih gospodinjstvih v enem tednu. Iz slike 3.4.4 je razvidno, da so v povprečju gospodinjstva najvišji delež užitnega dela odpadne hrane prepustila v zabojnik za biološke odpadke (BIO) (43,4 %), medtem ko so povprečno 26,6 % užitnega dela odpadne hrane uporabila kot krmo za živali (KRMA). Največ neužitnega dela odpadne hrane so gospodinjstva prav tako prepustila v zabojnik za biološke odpadke (BIO) (v povprečju 41,0 %), več kot tretjino (v povprečju 37,5 %) pa so ga kompostirala v hišnem kompostniku (KOMPOST). Gospodinjstva so užitni del odpadne hrane v višjem deležu uporabila kot krmo za živali (KRMA) v primerjavi z neužitnim delom odpadne hrane, ki so ga v nekoliko višjem deležu kompostirala v hišnem kompostniku (KOMPOST).

Slika 3.4.4: Način ravnanja z užitnim in neužitnim delom odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025

3.5 Razlogi za nastanek užitnega dela odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025

Gospodinjstva, vključena v raziskavo za obdobje pomlad 2025, so poleg količine, vrste in načina ravnanja z odpadno hrano v dnevnik odpadne hrane zapisovala tudi razloge za nastanek užitnega dela odpadne hrane. Poznavanje razlogov za nastanek odpadne hrane je ključno za razvoj učinkovitih ukrepov za preprečevanje oziroma zmanjšanje nastajanja odpadne hrane.

Možni razlogi za nastanek užitnega dela odpadne hrane so bili v vprašalniku dnevnika odpadne hrane vnaprej opredeljeni in so podrobneje predstavljeni v preglednici 3.5.1. Po drugi strani pa je glavni razlog za nastanek neužitnega dela odpadne hrane znan.

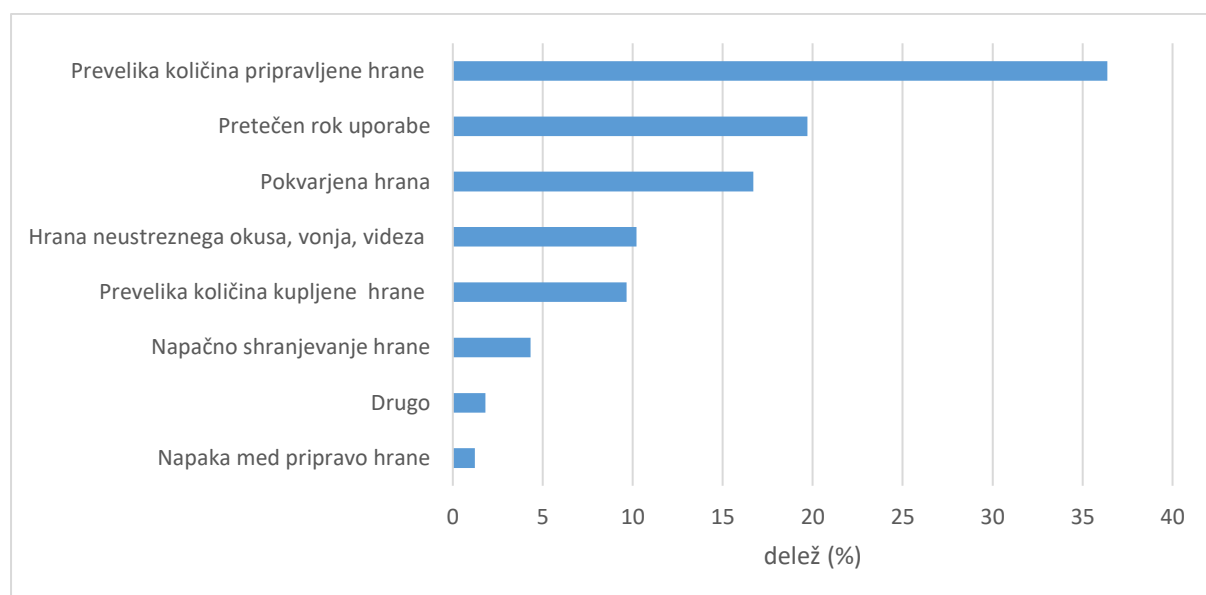
Preglednica 3.5.1: Razlogi za nastanek užitnega dela odpadne hrane, opredeljeni v vprašalniku kuhinjskega dnevnika odpadne hrane

Šifra	Opis
A	Pretečen rok uporabe.
B	Pokvarjena hrana.
C	Prevelika količina pripravljene hrane.
D	Prevelika količina kupljene hrane.
E	Hrana neustreznega okusa, vonja, videza.
F	Napačno shranjevanje hrane.
G	Napaka med pripravo hrane (prepečeno, preslano, padec na tla in drugo).
H	Anketirana gospodinjstva so sama vpisala razlog za nastanek užitnega dela odpadne hrane.

Anketirana gospodinjstva so v 39 % kot razlog za nastanek užitnega dela odpadne hrane (ne glede na njegovo količino) izbrala razlog prevelika količina pripravljene hrane, z 18 % pa je sledil razlog pretečeni rok uporabe.

Tudi izračun, ki temelji na količini užitnega dela odpadne hrane, nastale v anketiranih gospodinjstvih v enem tednu, in je prikazan na sliki 3.5.1, kaže, da je količinsko največ (36 %) užitnega dela odpadne hrane v gospodinjstvih nastalo kot posledica prevelike količine pripravljene hrane, 20 % kot posledica pretečenega roka uporabe in 17 % zato, ker je bila hrana pokvarjena.

Slika 3.5.1: Razlogi za nastanek užitnega dela odpadne hrane glede na količino užitnega dela odpadne hrane nastale v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025

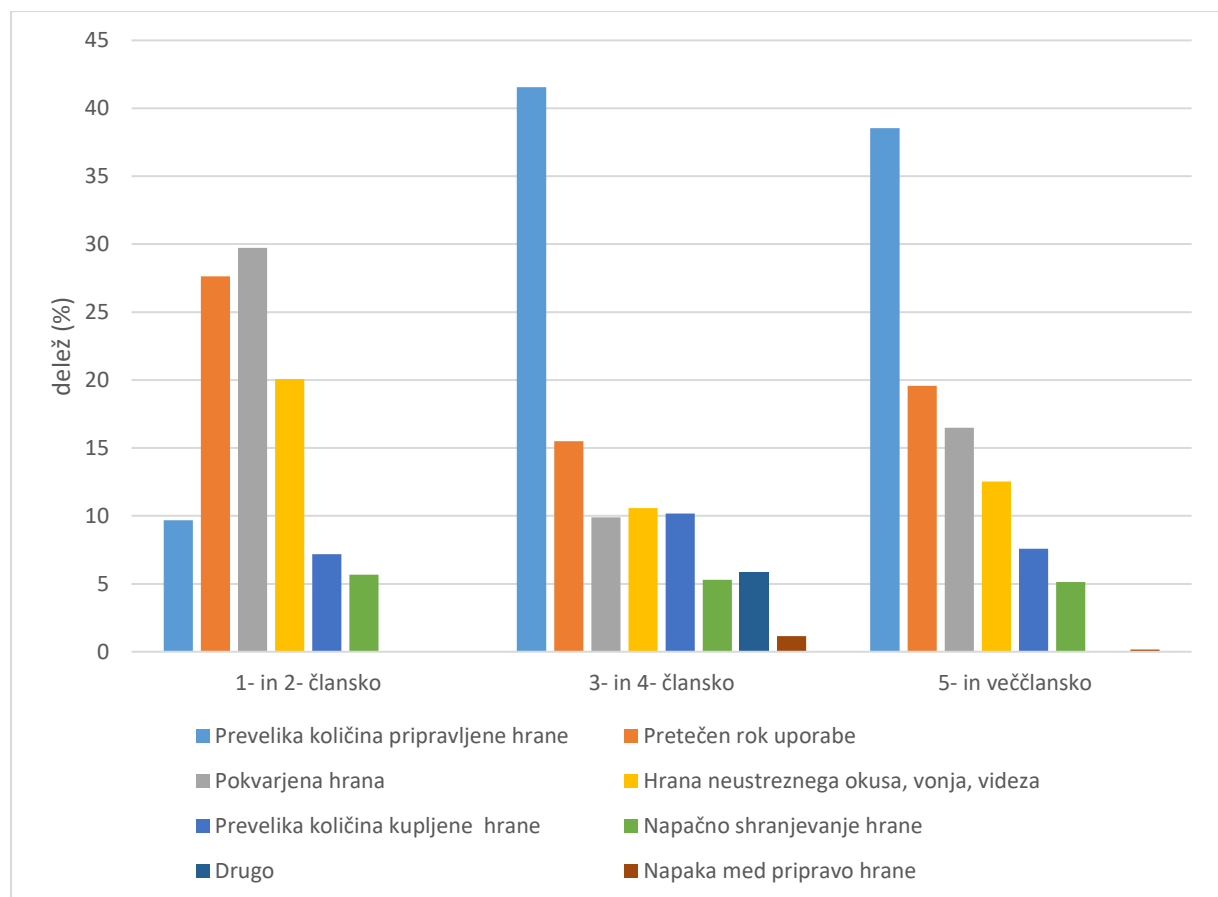

Tudi izračun povprečne vrednosti deležev, izračunanih na ravni posameznih gospodinjstev, kaže, da so ta v enem tednu največ užitnega dela odpadne hrane (v povprečju 37 %) povzročila zaradi prevelike količine pripravljene hrane. Sledila sta pretečeni rok uporabe (v povprečju 18 %) in pokvarjena hrana (v povprečju 13 %).

Slika 3.5.2 prikazuje povprečne vrednosti deležev užitnega dela odpadne hrane glede na razloge za njihov nastanek v posameznih velikostnih razredih anketiranih gospodinjstev. V povprečju je več kot tretjino užitnega dela odpadne hrane v tri- in štiričlanskih ter prav tako v pet- in veččlanskih gospodinjstvih nastalo zaradi prevelike količine pripravljene hrane, medtem ko je skoraj tretjina užitnega dela odpadne hrane v eno- in dvočlanskih gospodinjstvih nastala kot posledica pokvarjene hrane.

Slika 3.5.2: Povprečne vrednosti deležev užitnega dela odpadne hrane glede na razloge za njihov nastanek v posameznih velikostnih razredih gospodinjstev, anketiranih v obdobju pomlad 2025

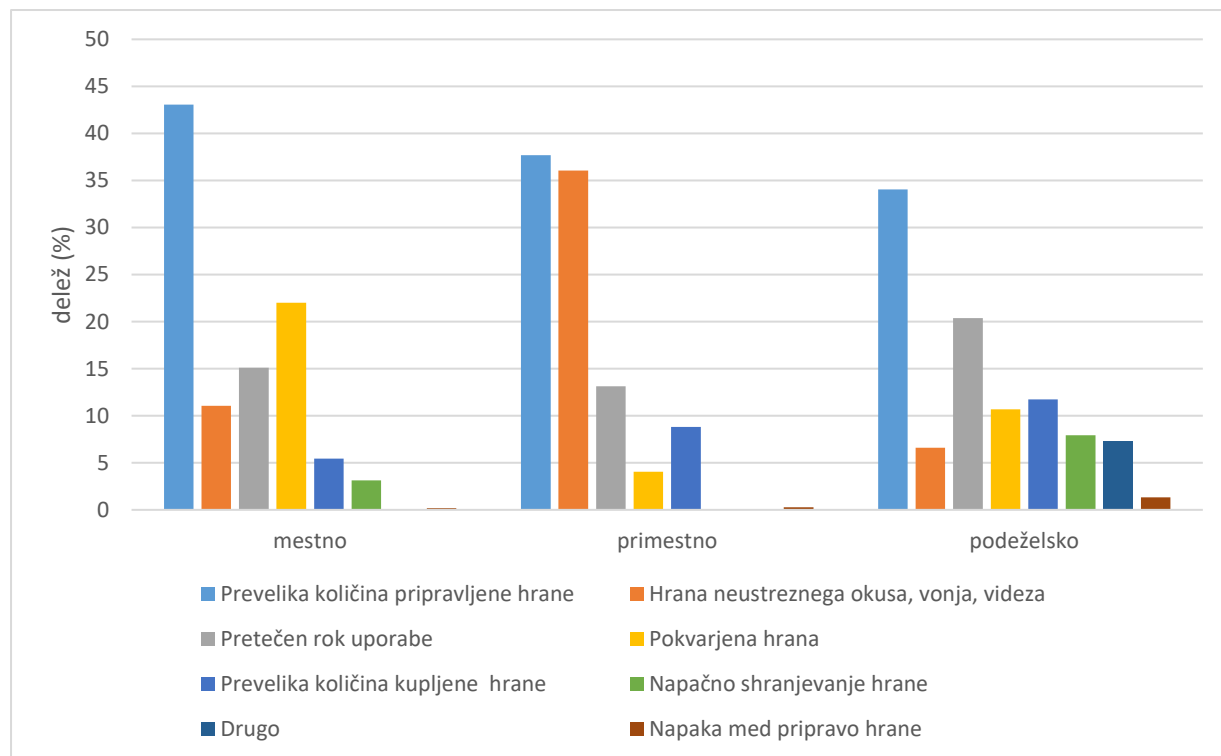

Slika 3.5.3 prikazuje povprečne vrednosti deležev užitnega dela odpadne hrane glede na razloge za njegov nastanek v anketiranih gospodinjstvih v opazovanem obdobju ter glede na vrsto naselja, v katerem ta gospodinjstva prebivajo. Gospodinjstva iz vseh treh vrst naselij so več kot tretjino užitnega dela odpadne hrane zavrgla zaradi prevelike količine pripravljene hrane. Gospodinjstva iz primestnega naselja pa so zaradi navedenega razloga skoraj enak

delež užitnega dela odpadne hrane zavrгла tudi zato, ker je bila hrana neustreznega vonja, videza ali okusa.

Slika 3.5.3: Povprečne vrednosti deležev užitnega dela odpadne hrane glede na razloge za njihov nastanek in glede na vrsto naselja, v katerem prebivajo gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025

3.6 Primerjava količin nastale odpadne hrane, ki so jo anketirana gospodinjstva ocenila, in tiste, ki so jo izmerila (stehtala)

V raziskavi se je z vprašalnikom kuhinjskega dnevnika odpadne hrane spremljala tudi količina v enem tednu nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del), ki so jo anketirana gospodinjstva ocenila pred začetkom vodenja kuhinjskega dnevnika. V vprašalniku so pred začetkom merjenja – tehtanja in zapisovanja dejanskih količin nastale odpadne hrane ocenila, koliko odpadne hrane (užitni in neužitni del) po njihovem mnenju nastane v njihovem gospodinjstvu v enem tednu. Ob koncu sedemdnevnega vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane so bila anketirana gospodinjstva, ki so dnevnik vodila v spletni aplikaciji, obveščena o tem, ali so v opazovanem obdobju povzročila več ali manj odpadne hrane, kot so ocenila, da jo povzročijo pred začetkom dejanskega merjenja (tehtanja).

V preglednici 3.6.1 so prikazane povprečne vrednosti ocenjene količine nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo, ki naj bi jo anketirana gospodinjstva po svoji oceni povzročila v enem tednu glede na svojo velikost, v primerjavi z izmerjeno (stehtano) količino dejansko nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) v enem tednu. Anketirana

gospodinjstva so ocenila, da v tednu dni pri njih nastane povprečno 2,606 kg odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo. Če to ocenjeno količino primerjamo z dejansko izmerjeno količino odpadne hrane (užitni in neužitni del), ki je bila v povprečju 2,228 kg na gospodinjstvo, so anketirana gospodinjstva v povprečju za 17 % višje ocenila količino dejansko nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del). Višjo oceno količine nastale odpadne hrane na gospodinjstvo so podala tri- in štiričlanska ter pet- in veččlanska gospodinjstva, medtem ko so eno- in dvočlanska gospodinjstva količino ocenila nižje. Najizraziteje so količino nastale odpadne hrane na gospodinjstvo ocenila višje od dejansko izmerjene količine pet- in veččlanska gospodinjstva – za 39 %. Tri- in štiričlanska gospodinjstva so količino ocenila višje za 7 %. Po drugi strani so eno- in dvočlanska gospodinjstva količino nastale odpadne hrane na gospodinjstvo ocenila nižje – za skoraj polovico (46 %) glede na dejansko izmerjeno količino. V navodilih za vodenje kuhinjskega dnevnika je bilo jasno opredeljeno, da nastala odpadna hrana zajema tako užitni kot neužitni del in da morajo podati oceno v njihovem gospodinjstvu nastale odpadne hrane v enem (običajnem) tednu. Ali so anketirana gospodinjstva te navedbe upoštevala pri ocenjevanju količin nastale odpadne hrane, ni mogoče določiti.

Preglednica 3.6.1: Ocenjena in izmerjena količina odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo v posameznih velikostnih razredih gospodinjstev

Velikost gospodinjstev	Nastala odpadna hrana (užitni in neužitni del)		Relativna razlika (%)
	povprečna ocenjena količina (kg/gospodinjstvo/teden)	povprečna izmerjena količina (kg/gospodinjstvo/teden)	
skupaj	2,606	2,228	+17
1- in 2-člansko	0,787	1,469	-46
3- in 4-člansko	2,371	2,212	+6
pet- in veččlansko	4,700	2,864	+64

3.7 Aktivnosti za zmanjševanje količine odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025

V zadnjem delu vprašalnika kuhinjskega dnevnika so anketirana gospodinjstva opredelila aktivnosti za zmanjševanje oziroma preprečevanje nastajanja odpadne hrane. Te aktivnosti so bile v vprašalniku vnaprej opredeljene in so podrobneje predstavljene v preglednici 3.7.1.

Preglednica 3.7.1: Aktivnosti za zmanjševanje oziroma preprečevanje količin odpadne hrane v gospodinjstvih

Aktivnosti za zmanjševanje oziroma preprečevanje odpadne hrane v gospodinjstvih
Načrtujemo obroke vnaprej.
Preverimo, katera živila že imamo doma.
Pišemo nakupovalni seznam, na podlagi katerega tudi nakupujemo.
Ne kupujemo večjih pakiranj hrane.
Kupujemo nepakirano hrano.
Pravilno shranjujemo hrano v hladilniku in shrambi.
Spremljamo rok uporabe hrane,
Pri pripravi hrane pazimo na količino hrane,
Ostanke obroka porabimo za naslednji obrok ali jih delimo z družino, prijatelji, sodelavci.
Iz ostankov hrane pripravimo nov obrok.
Druge aktivnosti, ki so jih anketirana gospodinjstva sama opredelila.

Anketirana gospodinjstva so v vprašalniku označila aktivnosti za zmanjševanje oziroma preprečevanje nastajanja odpadne hrane, ki so jih izvajala že v času pred začetkom vodenja kuhinjskega dnevnika, ter aktivnosti, ki jih nameravajo izvajati po koncu sodelovanja v raziskavi – vodenju kuhinjskega dnevnika. Pri tem so lahko označila več aktivnosti.

Nekateri tuje študije s področja spremljanja količin odpadne hrane²⁴ navajajo, da lahko že samo sodelovanje v raziskavah, kot je raziskava z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika, vpliva na vedenje anketirancev.

Od skupno 42 anketiranih gospodinjstev, katerih podatki so bili vključeni v končno analizo za obdobje pomlad 2025, jih je 36 opredelilo aktivnosti za zmanjševanje oziroma preprečevanje

²⁴ Silvennoinen K, Katajajuuri JM, Hartikainen H, Heikkilä L, Reinikainen A (2014). Food waste volume and composition in Finnish households. *Br Food J* 116(6): 1058–1068. Katajajuuri J M, Silvennoinen K, Hartikainen H, Heikkilä L (2014). Food waste in the Finnish food chain. *J. Clean. Prod.*, 73: 322–329. Quedsted E T, Palmer G, Moreno C L, McDermott C, Schumacher K (2020). Comparing diaries and waste compositional analysis for measuring food waste in the home. *J. Clean. Product.* 262 (2020).

količin odpadne hrane. V preglednici 3.7.2 je za posamezno aktivnost predstavljeno, koliko (število in delež) od 36 gospodinjstev je navedlo, da so jo izvajali že pred začetkom vodenja kuhinjskega dnevnika ali da jo nameravajo izvajati po zaključku raziskave.

Med aktivnosti za zmanjševanje oziroma preprečevanje odpadne hrane, ki jih je več kot 85 % anketiranih gospodinjstev, ki so opredelila aktivnosti za zmanjševanje oziroma preprečevanje količin odpadne hrane, izvajalo že pred začetkom vodenja kuhinjskega dnevnika, spadajo: pravilno shranjevanje hrane v hladilniku in shrambi, pisanje nakupovalnega seznama, spremljanje rokov uporabe ter preverjanje stanja zalog živil doma.

Med aktivnostmi za zmanjševanje oziroma preprečevanje odpadne hrane, ki jih anketirana gospodinjstva, ki so opredelila aktivnosti za zmanjševanje oziroma preprečevanje količin odpadne hrane, nameravajo izvajati po sodelovanju v raziskavi, prevladujejo: večja pozornost pri določanju količine hrane med pripravo obrokov, pogostejši nakup nepakiranih živil ter izogibanje nakupu večjih pakiranj hrane.

Preglednica 3.7.2: Izvajanje aktivnosti za zmanjševanje oziroma preprečevanje odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025

Aktivnost		Število (N)	Delež gospodinjstev, ki so izbrala posamezno aktivnost od vseh gospodinjstev (N = 36) (%)
Načrtujemo obroke vnaprej.	že izvajajo	28	77,8
	nameravajo izvajati	6	16,7
Preverimo, katera živila že imamo doma.	že izvajajo	31	86,1
	nameravajo izvajati	4	11,1
Pišemo nakupovalni seznam, na podlagi katerega tudi nakupujemo.	že izvajajo	34	94,4
	nameravajo izvajati	2	5,6
Ne kupujemo večjih pakiranj hrane.	že izvajajo	20	55,6
	nameravajo izvajati	9	25,0
Kupujemo nepakirano hrano.	že izvajajo	23	63,9
	nameravajo izvajati	7	19,4
Pravilno shranjujemo hrano v hladilniku in shrambi.	že izvajajo	34	94,4
	nameravajo izvajati	2	5,6
Spremljamo rok uporabe hrane.	že izvajajo	33	91,7
	nameravajo izvajati	1	2,8
	že izvajajo	27	75,0

Pri pripravi hrane pazimo na količino hrane.	nameravajo izvajati	9	25,0
Ostanke obroka porabimo za naslednji obrok ali jih delimo z družino, prijatelji, sodelavci.	že izvajajo	26	72,2
	nameravajo izvajati	10	27,8
Iz ostankov hrane pripravimo nov obrok.	že izvajajo	27	75,0
	nameravajo izvajati	7	19,4
Drugo ¹⁾	že izvajajo	4	11,1
	nameravajo izvajati	0	0,0

1) Tedensko načrtovanje obrokov (zlasti kosil) s ciljem boljšega obvladovanja zalog in zmanjševanja presežkov ter pravilno predpripravo živil, ki omogoča boljšo izrabo sestavin in zmanjšuje možnost kvarjenja.

3.8 Ocena obremenjenosti gospodinjstev, anketiranih v obdobju pomlad 2025 z vodenjem kuhinjskega dnevnika

Eden od namenov raziskave je bil tudi ugotoviti, ali je metoda vodenja kuhinjskega dnevnika z vidika obremenitve anketirancev (gospodinjstev) primerna za pridobitev zanesljivih dodatnih podatkov o nastajanju odpadne hrane v gospodinjstvu in ravnanju z njo.

V zadnjem delu vprašalnika kuhinjskega dnevnika odpadne hrane so anketirana gospodinjstva odgovarjala na vprašanja o tem, koliko časa jim je vzelo in kako zahtevno se jim je zdelo vodenje kuhinjskega dnevnika. Na ta sklop vprašanj je odgovorilo 31 od skupno 42 v analizo vključenih gospodinjstev.

Na vprašanje o tem, ali so podatke za izpolnitev vprašalnika zbrali hitro ali se jim je zdelo zamudno, so imela anketirana gospodinjstva na voljo te odgovore: zelo hitro, kar hitro, ni šlo hitro, zamudno pa tudi ni bilo, precej zamudno in zelo zamudno. Gre za subjektivno oceno porabe časa. Rezultati, prikazani v preglednici 3.8.1, kažejo, da se večina gospodinjstev ni preveč zamudila z izpolnjevanjem vprašalnika oziroma vodenjem kuhinjskega dnevnika. Največ gospodinjstev je odgovorilo, da »ni šlo hitro, zamudno pa tudi ni bilo« (45 %), 35 % gospodinjstev pa je odgovorilo, da je šlo »kar hitro«. Nobeno gospodinjstvo ni ocenilo vodenja kuhinjskega dnevnika kot »zelo zamudno«.

Preglednica 3.8.1: Odgovori gospodinjstev, anketiranih v obdobju pomlad 2025, na vprašanje o tem, ali se jim je zdelo, da so podatke za izpolnitev vprašalnika (vodenje kuhinjskega dnevnika) zbrali hitro ali je bilo zamudno

	Število (N)	Delež (%)
Zelo hitro	4	13
Kar hitro	11	36
Ni šlo hitro, zamudno pa tudi ni bilo	14	45

Precej zamudno	2	6
Zelo zamudno	0	0
SKUPAJ	31	100

Za bolj objektivno oceno časa, ki so ga anketirana gospodinjstva porabila za izpolnjevanje vprašalnika, so bila naprošena, da ocenijo čas (v minutah), ki so ga dnevno porabila za branje navodil, zbiranje informacij, pripravo podatkov (tehtanje) in vnos podatkov v vprašalnik. Anketirana gospodinjstva so v povprečju porabila enajst minut dnevno za pripravo podatkov in izpolnjevanje vprašalnika. V celotnem opazovanem obdobju (sedmih dni) je posamezno gospodinjstvo za izpolnitev vprašalnika porabilo v povprečju eno uro in devetnajst minut.

V preglednici 3.8.2 so prikazani odgovori anketiranih gospodinjstev na vprašanje o tem, ali se jim je zdelo izpolnjevanje vprašalnika preprosto ali težavno. Anketirana gospodinjstva so izbirala med petimi težavnostnimi stopnjami: zelo preprosto, precej preprosto, ni bilo preprosto, težavno pa tudi ne, precej težavno, zelo težavno. Večina gospodinjstev ni imela težav z izpolnjevanjem vprašalnika oziroma vodenjem kuhinjskega dnevnika. 55 % gospodinjstev je odgovorilo, da je bilo izpolnjevanje vprašalnika precej preprosto, 26 % jih je menilo, da ni bilo preprosto, težavno pa tudi ne, 19 % jih je odgovorilo, da je bilo zelo preprosto.

Preglednica 3.8.2: Odgovori gospodinjstev, anketiranih v obdobju pomlad 2025, na vprašanje o tem, ali se jim je zdelo izpolnjevanje vprašalnika (vodenje kuhinjskega dnevnika) zahtevno

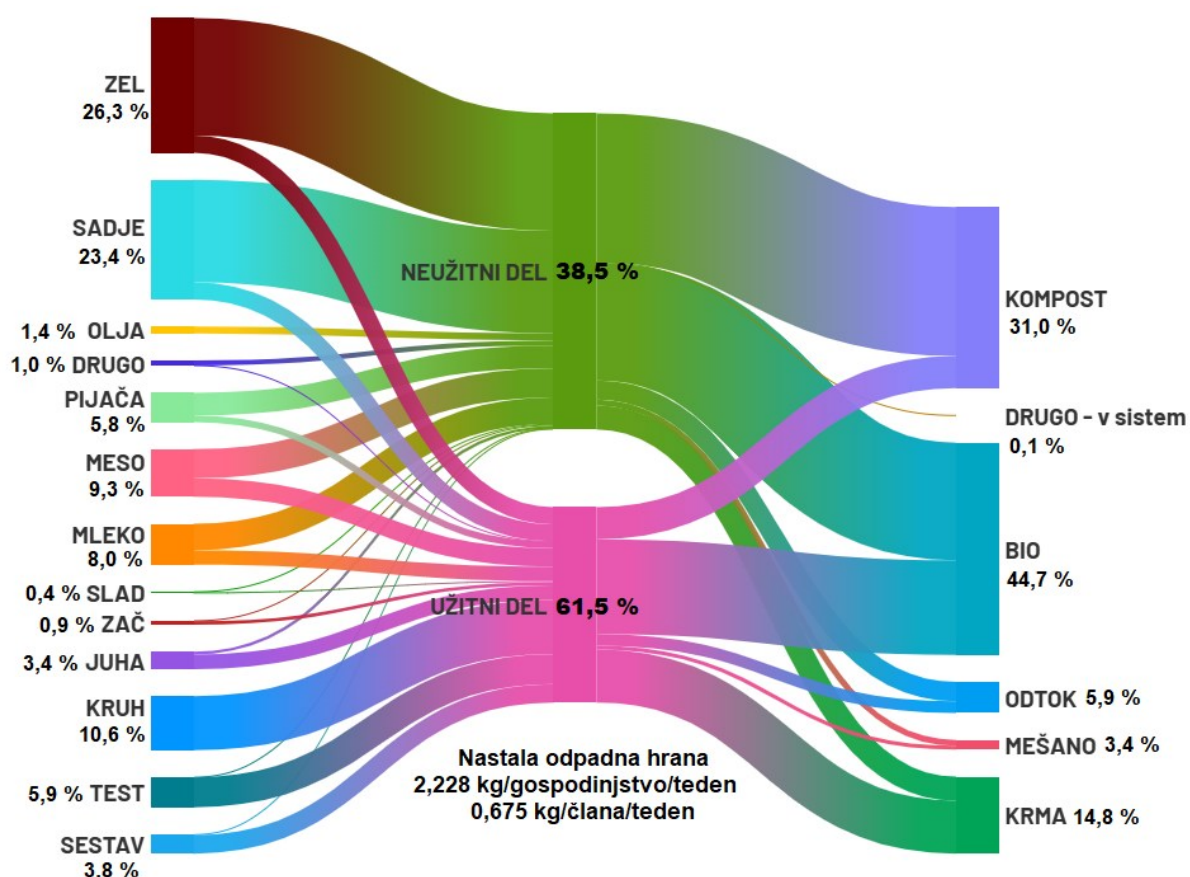
	Število (N)	Delež (%)
Zelo preprosto	6	19
Precej preprosto	17	55
Ni bilo preprosto, težavno pa tudi ne	8	26
Precej težavno	0	0
Zelo težavno	0	0
SKUPAJ	31	100

Uporaba metode vodenja kuhinjskega dnevnika se je izkazala za časovno ne obremenjujočo in nezahtevno. Ker nobeno od anketiranih gospodinjstev ni poročalo, da bi bila metoda posebej zamudna ali zahtevna, lahko sklepamo, da je bila za anketirana gospodinjstva sprejemljiva. To, da so anketirana gospodinjstva navedla, da jih vodenje kuhinjskega dnevnika ni bistveno obremenilo, nakazuje na verjetno dosledno in natančno beleženje podatkov. Na podlagi navedenega lahko zaključimo, da je vodenje kuhinjskega dnevnika ustrezna metoda za zbiranje podatkov, primerna tudi za uporabo v prihodnjih raziskavah.

3.9 Glavni rezultati raziskave za obdobje pomlad 2025 in njihova primerjava z rezultati raziskave za obdobje pomlad–poletje 2022

Glavni rezultati raziskave, izvedene v obdobju pomlad 2025, so prikazani na sliki 3.9.1.

Slika 3.9.1: Glavni rezultati analize podatkov, zbranih z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025

V tem poglavju so predstavljeni glavni rezultati raziskave za obdobje pomlad 2025 ter njihova primerjava z rezultati raziskave, izvedene v obdobju pomlad–poletje 2022. V raziskavi za obdobje pomlad–poletje 2022 so se podatki zbirali oziroma je bila aplikacija za vodenje kuhinjskega dnevnika odpadne hrane odprta od 20. aprila do 20. junija 2022, kar je zajemalo tako pomladni kot poletni del obdobja. Nasprotno pa so se v raziskavi za pomlad 2025 podatki zbirali oziroma je bila aplikacija za vodenje kuhinjskega dnevnika odprta krajše časovno obdobje, in sicer od 23. aprila do 30. maja 2025 in je zajemala samo spomladanske mesece. Ta razlika v časovnem obsegu zbiranja podatkov lahko vpliva na primerljivost določenih rezultatov, zlasti tistih, ki so občutljivi na sezonske razlike v prehranjevalnih navadah.

Primerjava socialno-demografskih značilnosti v končno analizo vključenih gospodinjstev, anketiranih v obdobju pomlad 2025 in v obdobju pomlad–poletje 2022, je predstavljena v poglavju 3.1.

Gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025, so v povprečju povzročila 2,228 kg odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo na teden, kar je 0,675 kg na člana na teden. V obdobju pomlad–poletje 2022 so anketirana gospodinjstva v povprečju povzročila 1,425 kg odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo na teden oziroma 0,547 kg na člana na teden. Gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025, so torej v povprečju povzročila za 56 % več odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo na teden oziroma za 23 % več odpadne hrane (užitni in neužitni del) na člana gospodinjstva na teden v primerjavi z gospodinjstvi, anketiranimi v obdobju pomlad–poletje 2022. Pomembno je poudariti, da v raziskavah za obdobji pomlad 2025 in pomlad–poletje 2022 niso sodelovala ista gospodinjstva oziroma podatkov o tem, ali so bila gospodinjstva ista, ni. Povprečno število članov na gospodinjstvo, ki so sodelovala v raziskavi v obdobju pomlad 2025, je bilo 3,6, v gospodinjstvih, ki so sodelovala v raziskavi v obdobju pomlad–poletje 2022, pa 2,9.

V preglednici 3.9.1 so prikazane povprečne vrednosti količine nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025 in v obdobju pomlad–poletje 2022, glede na velikost gospodinjstva ter vrsto naselja, v katerem so.

Preglednica 3.9.1: Povprečne vrednosti količine nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025 in v obdobju pomlad–poletje 2022, glede na velikost gospodinjstva ter vrsto naselja, v katerem so

		Obdobje pomlad 2025	Obdobje pomlad–poletje 2022
Nastala količina odpadne hrane (užitni in neužitni del) – skupaj	v kg/gospodinjstvo/ teden	2,228	1,425
Nastala količina odpadne hrane (užitni in neužitni del) – skupaj	v kg/člana gospodinjstva/teden	0,675	0,547
Nastala količina odpadne hrane (užitni in neužitni del):			
v 1- in 2-članskih gospodinjstvih	v kg/člana gospodinjstva/teden	0,991	0,690
v 3- in 4-članskih gospodinjstvih	v kg/člana gospodinjstva/teden	0,633	0,389
v pet- in veččlanskih gospodinjstvih	v kg/člana gospodinjstva/teden	0,551	0,407
v gospodinjstvih iz mestnega naselja	v kg/člana gospodinjstva/teden	0,714	0,551
v gospodinjstvih iz primestnega naselja	v kg/člana gospodinjstva/teden	0,720	0,565
v gospodinjstvih iz podeželskega naselja	v kg/člana gospodinjstva/teden	0,634	0,525

Gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025, so ocenila, da pri njih v enem tednu nastane več odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo, kot je bila dejansko izmerjena količina. Nasprotno pa so gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad–poletje 2022, količino odpadne hrane ocenila kot manjšo od dejansko izmerjene.

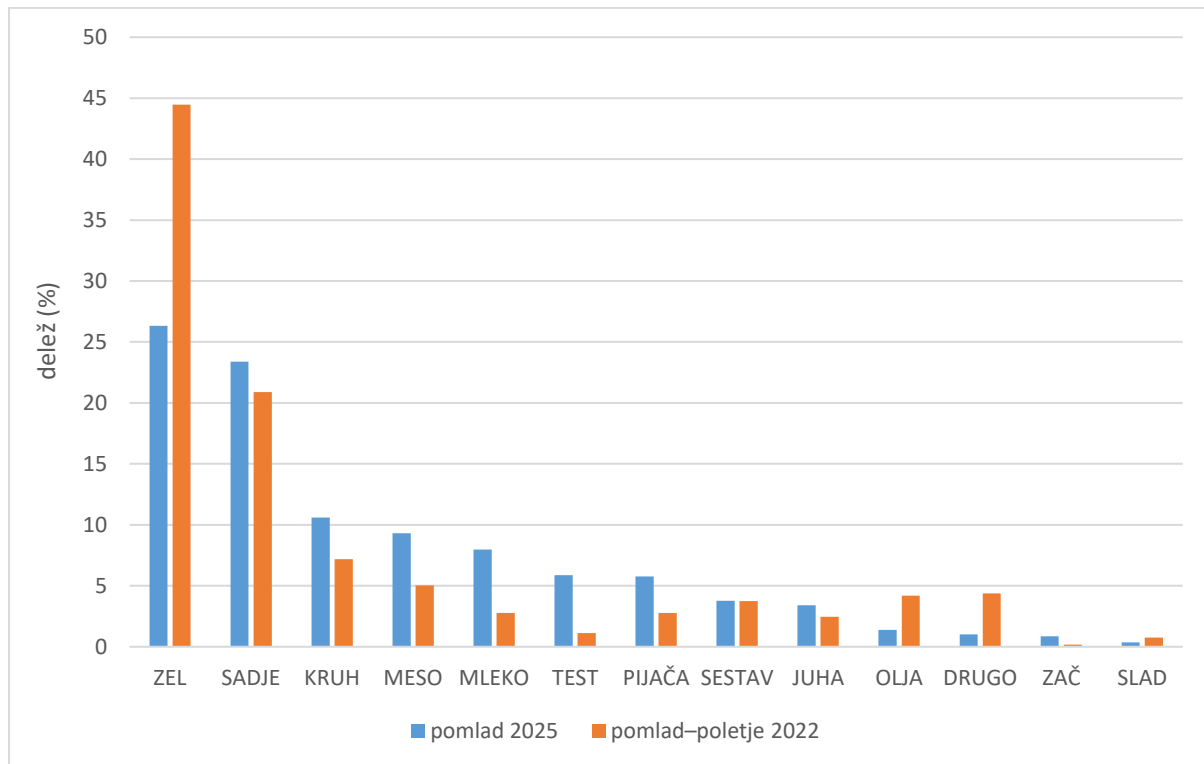
Več kot tretjino (38,5 %) odpadne hrane, ki so jo v enem tednu povzročila gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025, je sestavljal užitni del in manj kot dve tretjini (61,5 %) neužitni del. V obdobju pomlad–poletje 2022 je bil delež užitnega dela odpadne hrane nekoliko nižji, in je znašal 33,2 %, delež neužitnega dela pa nekoliko višji in je znašal 66,8 %.

Gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025, so povzročila več odpadne hrane (užitni in neužitni del) v primerjavi z gospodinjstvi, anketiranimi v obdobju pomlad–poletje 2022. Hkrati je bil delež užitnega dela odpadne hrane pri teh gospodinjstvih za pet odstotnih točk višji kot pri gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad–poletje 2022. To pomeni, da so gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025, ne le povzročila več odpadne hrane, temveč je bil v tej odpadni hrani višji tudi delež užitnega dela odpadne hrane.

Slika 3.9.2 prikazuje povprečne vrednosti deležev posameznih skupin živil v sestavi odpadne hrane, ki so jo povzročila gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025, v primerjavi z gospodinjstvi, anketiranimi v obdobju pomlad–poletje 2022. Več kot četrtina (26,3 %) vse odpadne hrane (užitni in neužitni del), nastale v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025, je bila zelenjava (ZEL) in nekoliko manj (23,4 %) sadje (SADJE). Skupina živil kruh in pekovski izdelki (KRUH), ki jo pogosto povezujemo z živili, ki končajo med odpadki, je predstavljala 10,6 %, skupina živil meso in mesni izdelki (MESO), ki velja za skupino živil z največjim vplivom na okolje, pa 9,3 % vse nastale odpadne hrane. Za primerjavo: v obdobju pomlad–poletje 2022 je skoraj polovico (44,5 %) vse odpadne hrane (užitni in neužitni del) predstavljala zelenjava (ZEL), medtem ko je sadje (SADJE) predstavljalo malo več kot petino (20,9 %) vse nastale odpadne hrane. Opazno je, da so gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025, zavrgla več živil iz skupin: kruh in pekovski izdelki (KRUH), meso in mesni izdelki (MESO), mleko in mlečni izdelki (MLEKO), testenine, riž in žita (TEST) in različnih pijač (PIJAČA) kot gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad–poletje 2022. Gre za skupine živil, ki so pogosto uvrščene med užitni del odpadne hrane. Nasprotno pa so gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad–poletje 2022, zavrgla več živil iz skupin zelenjava (ZEL) ter olja in maščobe (OLJE), ki so običajno v velikem delu uvrščeni med neužitni del odpadne hrane.

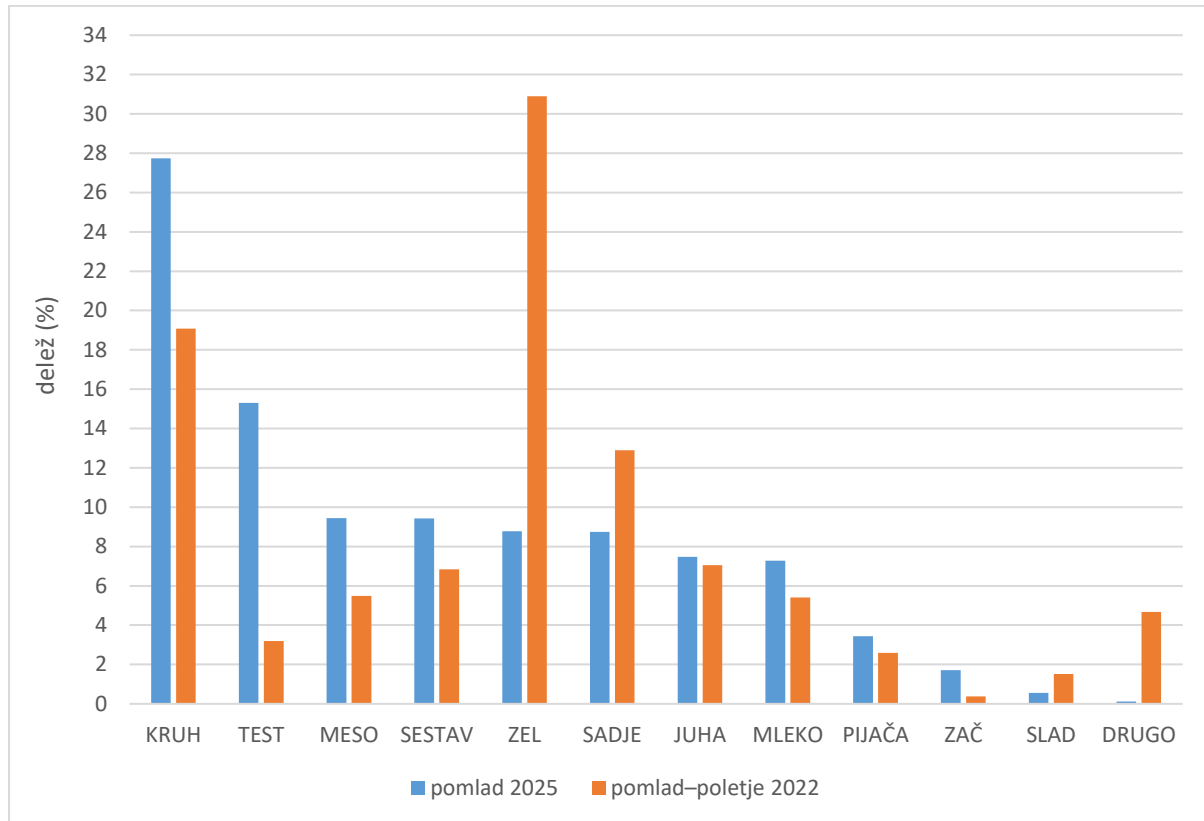
Slika 3.9.2: Posamezne skupine živil znotraj nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025, in v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad–poletje 2022

Užitni del odpadne hrane, ki so jo povzročila gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025, je v največji meri predstavljala skupina živil kruh in pekovski izdelki (KRUH), in sicer 27,7 %, sledila je skupina živil testenine, riž in žita (TEST) s 15,3 %, medtem ko sta skupini živil meso in mesni izdelki (MESO) ter sestavljena živila (SESTAV) vsaka predstavljala po 9,4 %. Gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad–poletje 2022, so med užitnim delom odpadne hrane zavrgla največ zelenjave (ZEL), in sicer 30,9 %, sledili sta skupina živil kruh in pekovski izdelki (KRUH) z 19,1 % ter sadje (SADJE) z 12,9 %. Gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025, so v primerjavi z gospodinjstvi, anketiranimi v obdobju pomlad–poletje 2022, med užitnim delom odpadne hrane zavrgla več živil iz skupin kruh in pekovski izdelki (KRUH), testenine, riž in žita (TEST), meso in mesni izdelki (MESO), sestavljena živila (SESTAV), mleko in mlečni izdelki (MLEKO), pijača (PIJAČA) ter začimbe, omake in prehranski dodatki (ZAČ). Nasprotno pa so gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad–poletje 2022, med užitnim delom odpadne hrane zavrgla znatno več zelenjave (ZEL) in sadja (SADJE), sladkorja, sladil in slaščic (SLAD) ter drugih vrst živil (DRUGO). Primerjava sestave užitnega dela odpadne hrane, nastale v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025, in v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad–poletje 2022, je prikazana na sliki 3.9.3.

Slika 3.9.3: Posamezne skupine živil v užitnem delu odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025 in v obdobju pomlad–poletje 2022

V gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025, je količinsko največ užitnega dela odpadne hrane nastalo zaradi prevelike količine pripravljene hrane, medtem ko je v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad–poletje 2022, količinsko največ užitnega dela odpadne hrane nastalo kot posledica pokvarjene hrane.

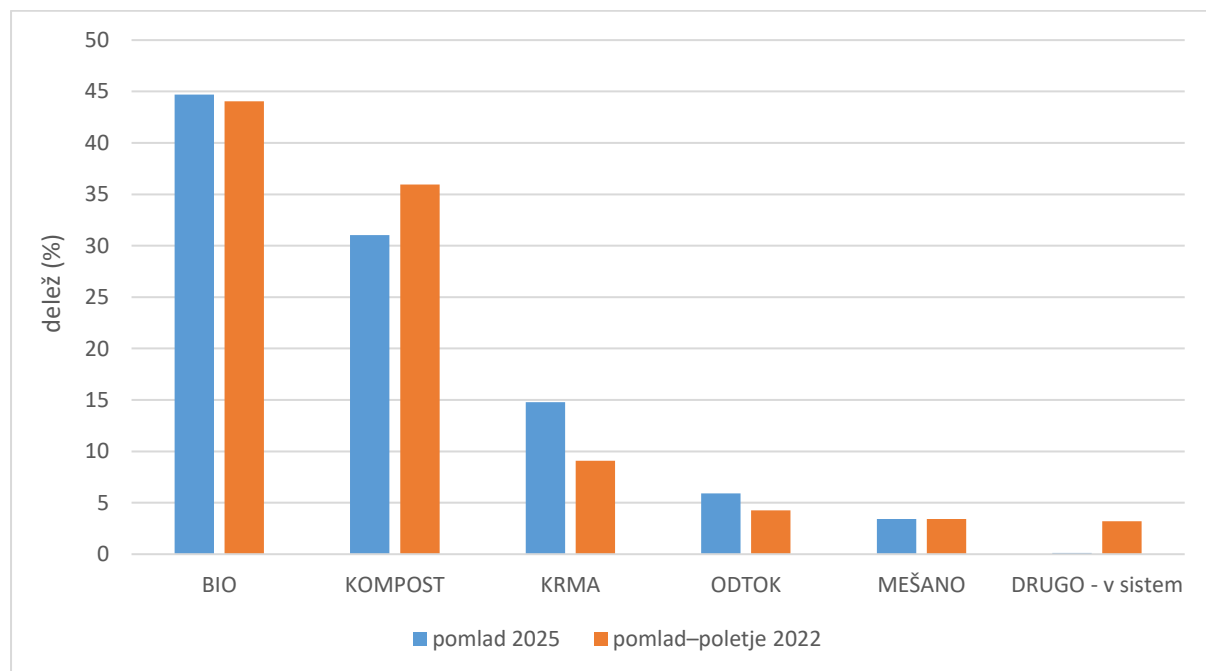
Užitni del odpadne hrane je tisti del, katerega nastajanje lahko preprečimo ali zmanjšamo. Nasprotno pa se nastajanju neužitnega dela odpadne hrane težje izognemo, zato je pomembno, da ga v največji možni meri preusmerimo v ustrezne postopke predelave (aerobne, anaerobne), ki imajo korist za okolje (predelava rastlinskih hranil in nadomestitev običajnih gnojil, kopičenje ogljika v tleh in ublažitev toplogrednih plinov, proizvodnja bioplina kot možna zamenjava za fosilna goriva in drugo).

Gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025, so v povprečju 44,7 % vse nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) prepustila v zabojnik za biološke odpadke (BIO), 31,0 % so je kompostirala v hišnem kompostniku (KOMPOST), 14,8 % so je uporabila kot krmo za živali (KRMA), 5,9 % so je odvedla v kanalizacijski odtok (ODTOK), 3,4 % pa so je prepustila v zabojnik za mešane komunalne odpadke (MEŠANO). Drugo ravnanje je predstavljalo 0,1 % nastale odpadne hrane in je zajemalo samo ravnanje v okviru sistema javne službe zbiranja komunalnih odpadkov. Skupno so gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025, v javni sistem ravnanja z odpadki prepustila v povprečju 48,2 % nastale odpadne hrane (užitni in

neužitni del), preostalih 51,8 % pa je predstavljalo ravnanje z odpadno hrano (užitni in neužitni del) izven sistema javne službe zbiranja komunalnih odpadkov. Gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad–poletje 2022, so v povprečju 50,7 % nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) prepustila izvajalcu javne službe, medtem ko je preostalih 49,3 % predstavljalo ravnanje z odpadno hrano izven sistema javne službe zbiranja komunalnih odpadkov. Podrobnejši podatki kažejo, da so gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad–poletje 2022, 44,0 % nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) prepustila v zabojnik za biološke odpadke (BIO), 35,9 % odpadne hrane so kompostirala v hišnem kompostniku (KOMPOST) in 9,1 % so je porabila kot krmo za živali (KRMA). V kanalizacijski odtok (ODTOK) so odvedla 4,3 % odpadne hrane, v zabojnik za mešane komunalne odpadke (MEŠANO) pa so prepustila 3,4 % odpadne hrane. Drugo ravnanje z odpadno hrano (DRUGO) je predstavljalo manjši delež in je zajemalo ravnanje v okviru javnega sistema. Primerjava povprečnih vrednosti deležev posameznih načinov ravnanja z odpadno hrano (užitni in neužitni del) v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025 in v obdobju pomlad–poletje 2022, je prikazana na sliki 3.9.4.

Slika 3.9.4: Ravnanje z odpadno hrano (užitni in neužitni del) v gospodinjstvih, anketiranih v obdobju pomlad 2025 in v obdobju pomlad–poletje 2022

Na podlagi podatkov o ravnanju z odpadno hrano v anketiranih gospodinjstvih v obdobju pomlad 2025 lahko domnevamo, da nacionalna metodologija za merjenje količin odpadne hrane (užitni in neužitni del) v gospodinjstvih, ki temelji na podatkih o odpadni hrani, zbrani v javnem sistemu ravnanja z odpadki (prek izvajalcev javnih služb), podcenjuje količino nastale odpadne hrane za več kot polovico (51,8 %).

Analiza podatkov iz raziskave, izvedene v obdobju pomlad 2025, kaže, da je več kot 85 % anketiranih gospodinjstev (ki so opredelila aktivnosti za zmanjševanje oziroma preprečevanje

količin odpadne hrane) že pred začetkom vodenja kuhinjskega dnevnika izvajalo nekatere aktivnosti za preprečevanje oziroma zmanjševanje odpadne hrane: pravilno shranjevanje hrane v hladilniku in shrambi, pisanje nakupovalnega seznama, spremljanje roka uporabe hrane ter preverjanje, katera živila že imajo doma. Podobne vzorce vedenja so razkrili tudi rezultati raziskave, izvedene v obdobju pomlad–poletje 2022. V tem primeru je več kot 85 % gospodinjstev (ki so opredelila aktivnosti za zmanjševanje oziroma preprečevanje količin odpadne hrane) že pred začetkom vodenja kuhinjskega dnevnika izvajalo te aktivnosti za preprečevanje oziroma zmanjševanje odpadne hrane: poraba ostankov obroka za naslednji obrok ali njihova delitev z družino, prijatelji, sodelavci, preverjanje, katera živila že imajo doma, spremljanje roka uporabe hrane, pri pripravi hrane so pazili na količino hrane, iz ostankov hrane so pripravili nov obrok.

Gospodinjstva, anketirana v obdobju pomlad 2025, so za pripravo podatkov in izpolnjevanje vprašalnika kuhinjskega dnevnika odpadne hrane povprečno porabila enajst minut dnevno. V raziskavi, izvedeni v obdobju pomlad–poletje 2022, je bilo povprečno dnevno časovno breme nekoliko manjše in je trajalo osem minut. Nobeno od anketiranih gospodinjstev v nobenem od obeh raziskovalnih obdobj ni poročalo, da bi bilo vodenje kuhinjskega dnevnika zamudno ali zahtevno. To kaže na dobro sprejemljivost metode ter nizko obremenitev sodelujočih pri beleženju podatkov.

4 Omejitve raziskave, izvedene v obdobju pomlad 2025

Tako kot raziskave, izvedene z uporabo metode vodenja kuhinjskega dnevnika v obdobjih jesen–zima 2021, pomlad–poletje 2022 in jesen–zima 2024, ima tudi raziskava, izvedena v obdobju pomlad 2025, omejitve, ki jih je treba upoštevati pri uporabi in interpretaciji rezultatov. Med pomembnejše omejitve spadajo:

- sorazmerno majhna velikost vzorca (42 gospodinjstev), saj je bilo v analizo podatkov za obdobje pomlad 2025 vključenih precej manj gospodinjstev kakor v preteklih obdobjih (jesen–zima 2021: 83 gospodinjstev, pomlad–poletje 2022: 87 gospodinjstev, jesen–zima 2024: 70 gospodinjstev);
- nereprezentativen vzorec, kar potrjuje primerjava socialno–demografskih značilnosti anketiranih gospodinjstev s celotno populacijo – prebivalstvom Slovenije (preglednica 3.1.1);
- omejen časovni okvir zbiranja podatkov, ki je bil pri raziskavi, izvedeni v obdobju pomlad 2025, krajši in je zajemal le obdobje pomladi, kar zmanjšuje primerljivost rezultatov znotraj letnega cikla. Prejšnje raziskave so namreč pokrivalo daljše obdobje, ki je vključevalo pomlad in poletje skupaj.

Sklep Komisije 2019/1597/EU poudarja, da je reprezentativni vzorec ena od pomembnejših prvin za zagotavljanje kakovostnih podatkov. Namen izvedene raziskave ni bil pridobiti podatke o količinah odpadne hrane iz gospodinjstev na letni ravni. Glavni vir teh podatkov so poročila zbiralcev odpadkov (vključno z izvajalci javne službe), izvajalcev obdelave odpadkov in izvornih povzročiteljev odpadkov iz Uredbe o odpadkih. Gre za raziskavo, s katero so se neposredno pri izvornih povzročiteljih – gospodinjstvih pridobili dodatni podatki o nastajanju odpadne hrane in ravnanju z njo, ter raziskavo, s katero se je testirala izvedljivost metode vodenja kuhinjskega dnevnika.

V raziskavi uporabljena metoda vzorčenja (naključno vzorčenje) je lahko vprašljiva z vidika pristranskosti. Za sodelovanje v raziskavi so se morda odločila predvsem gospodinjstva, ki se problematike nastajanja odpadne hrane zavedajo bolj kot druga, kar bi lahko pomenilo, da že sicer povzročajo manj odpadne hrane kot povprečno gospodinjstvo. Prav tako ni podatkov o tem, koliko gospodinjstev, ki so sodelovala v raziskavi v obdobju pomlad 2025, je kuhinjski dnevnik vodilo tudi v raziskavah za pretekla obdobja.

Ker so gospodinjstva v izvedeni raziskavi sama izvajala meritve in poročala o količinah odpadne hrane (samoanketiranje), je težko oceniti natančnost in zanesljivost pridobljenih podatkov. Posebej vprašljiva je delitev odpadne hrane na užitni in neužitni del. Obstaja možnost, da anketirana gospodinjstva niso pravilno razumela, da ta delitev temelji na stanju hrane, preden postane odpadek. Užitni del predstavlja hrana, ki bi bila še vedno primerna za uživanje za ljudi, neužitni del pa so na primer koščice, lupine in olupki, ki običajno niso primerni za uživanje. V končno analizo za obdobje pomlad 2025 so bili v veliki meri vključeni dnevnik odpadne hrane, za katere se domneva, da so jih izpolnjevali osnovnošolci oziroma njihovi družinski člani. To sklepamo iz dejstva, da je bilo veliko dnevnikov, vključenih v analizo podatkov, poslanih z osnovnih šol.

Razlike v nastajanju in ravnanju z odpadno hrano med gospodinjstvi, anketiranimi v obdobju pomlad 2025, in tistimi iz obdobja pomlad–poletje 2022 bi lahko bile deloma posledice epidemioloških razmer, povezanih z epidemijo COVID–19. V času zbiranja podatkov za obdobje pomlad–poletje 2022 so namreč v Sloveniji še veljali nekateri zaščitni ukrepi, povezani z epidemijo, ki so lahko vplivali na prehranjevalne navade in vedenjske vzorce v gospodinjstvih – denimo na pogostost priprave obrokov doma ali prisotnost vseh članov gospodinjstva pri obrokih. Epidemija covid-19 je bila v Sloveniji uradno preklicana konec maja 2022, kar pomeni, da je del obdobja pomlad–poletje 2022 še potekal pod vplivom omejitvenih ukrepov.

Ena izmed pogosto omenjenih omejitev metode vodenja kuhinjskega dnevnika je vpliv na vedenje anketirancev. Tehtanje oziroma spremljanje odpadne hrane lahko pri anketirancih povzroči spremembe njihovih navad glede povzročanja odpadne hrane. Zaradi tega nekateri avtorji²⁵ menijo, da je metoda vodenja kuhinjskega dnevnika sicer primerna za pridobivanje dodatnih podatkov o nastajanju odpadne hrane v gospodinjstvih in ravnanju z njo (na primer o vrstah in vzrokih za nastajanje odpadne hrane ter načinih ravnanja z njo), vendar je za namen pridobivanja podatkov o količinah nastale odpadne hrane preveč subjektivna. Kot ustrežnejšo in bolj objektivno metodo navajajo metodo sortirne analize.

Kljub omejitvam je izvedena raziskava vir pomembnih podatkov; informacij, ki omogočajo dodatno preverjanje kakovost podatkov o odpadni hrani, izračunanih v okviru nacionalne metodologije.

²⁵ Quested E T, Palmer G, Moreno C L, McDermott C, Schumacher K (2020). Comparing diaries and waste compositional analysis for measuring food waste in the home. *J. Clean. Product.* 262 (2020). Richter B, Bokelmann W (2017). Explorative study about the analysis of storing, purchasing and wasting food by using household diaries. *Resour Conserv Recycl* 125: 181–187.

5 Preračun na letno raven

Raziskave tujih avtorjev so pokazale močan sezonski vpliv na nastajanje odpadne hrane. Ta vpliv je pogosto povezan s sezonsko razpoložljivostjo določenih vrst hrane, spremembami v prehranjevalnih navadah ter sezonskimi dogodki in prazniki. Na primer, med poletnimi meseci, ko je na voljo več svežega sadja in zelenjave, lahko pride do povečanja odpadne hrane zaradi hitrejšega kvarjenja teh izdelkov. Prav tako lahko praznična obdobja, kot sta božič in novo leto, prispevajo k večji količini odpadne hrane zaradi priprave večjih količin hrane. Ponovitev raziskav z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v dveh obdobjih leta (jesen–zima in pomlad–poletje) omogoča zajem sezonskih nihanj v nastajanju odpadne hrane. Takšen način zagotavlja bolj reprezentativen prikaz povprečnega stanja skozi vse leto.

Za preračun podatkov na letno raven so bili uporabljeni rezultati analize podatkov, zbranih z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih, anketiranih v obdobjih jesen–zima 2024 in pomlad 2025. Preračun temelji na domnevi, da obe opazovani obdobji predstavljata enako dolgi polovici leta. Ta domneva ni povsem točna, saj raziskava za obdobje pomlad 2025 ni zajemala poletnega obdobja. Kljub tej metodološki omejitvi je bil preračun na letno raven izveden. V nadaljevanju so prikazani nekateri rezultati preračuna podatkov na letno raven, podrobneje pa bodo predstavljeni v zaključnem poročilu statistične analize in interpretacije podatkov, pridobljenih z metodo sortirne analize ločeno zbranih bioloških odpadkov s poudarkom na določanju deleža odpadne hrane in podatkov, pridobljenih z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane v gospodinjstvih, ki bo objavljeno v jeseni 2025.

Gospodinjstva, anketirana v raziskavi jesen–zima 2024 in v raziskavi pomlad 2025, so upoštevajoč sezonski vpliv (preračun na letni ravni) v povprečju povzročila 2,177 kg odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo na teden oziroma preračunano na člana gospodinjstva 0,652 kg na teden. Če te količine pomnožimo z 52 tedni, kolikor jih šteje eno leto, bi to pomenilo 113 kg odpadne hrane (užitni in neužitni del) na gospodinjstvo na leto oziroma 34 kg na posameznega člana gospodinjstva na leto.

Več kot eno tretjino (38,8 %) odpadne hrane, ki so jo povzročila gospodinjstva, anketirana v raziskavah iz obeh obdobj (upoštevajoč sezonski vpliv), v enem tednu, je sestavljal užitni del in manj kot dve tretjini (61,2 %) neužitni del odpadne hrane.

Skoraj tretjino vse odpadne hrane (užitni in neužitni del), nastale v gospodinjstvih anketiranih v raziskavah iz obeh obdobj (upoštevajoč sezonski vpliv), je predstavljala zelenjava (ZEL) (31,9 %) in skoraj četrtino sadje (SADJE) (22,0 %). Skupina živil meso in mesni izdelki (MESO), ki velja za skupino živil z največjim vplivom na okolje, je predstavljala 8,1 % vse nastale odpadne hrane, skupina živil kruh in pekovski izdelki (KRUH) pa 8,0 %. V užitnem delu odpadne hrane, nastale v gospodinjstvih, anketiranih v raziskavah iz obeh obdobj (upoštevajoč sezonski vpliv), je petino (20,5 %) predstavljala skupina živil kruh in pekovski izdelki (KRUH), z 12,6 % je sledila skupina sestavljena živila (SESTAV), 12,0 % so predstavljale testenine, riž in žita ter 11,0 % skupina zelenjava (ZEL).

SAMO 1 PLANET
CARE4CLIMATE

Sofinancira
Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

Gospodinjstva, anketirana v raziskavah iz obeh obdobj (upoštevajoč sezonski vpliv), so skoraj polovico (46,3 %) nastale odpadne hrane (užitni in neužitni del) prepustila v zabojnik za biološke odpadke (BIO), 28,2 % so je hišno kompostirala (KOMPOST), 15,4 % so je porabila kot krmo za živali (KRMA), 5,0 % so je prepustila v zabojnik za mešane komunalne odpadke, 4,5 % pa so je odvrгла v kanalizacijski odtok (ODTOK). Drugo ravnanje v okviru sistema javne službe zbiranja komunalnih odpadkov (DRUGO), to so na primer zbiralnice odpadnega olja, je predstavljalo 0,6 % od celotnega ravnanja z nastalo odpadno hrano, drugo ravnanje izven sistema javne službe zbiranja komunalnih odpadkov pa 0,1 %. Gospodinjstva, anketirana v raziskavah iz obeh obdobj (upoštevajoč sezonski vpliv), so v javni sistem ravnanja z odpadki oddala v povprečju 51,9 % vse nastale odpadne hrane, 48,1 % nastale odpadne hrane pa so obdelala izven sistema javne službe zbiranja komunalnih odpadkov.

6 Zaključek

Merjenje količin odpadne hrane ima ključno vlogo pri opredelitvi strategij za preprečevanje oziroma zmanjšanje njenih količin. Glede na znatne okoljske in ekonomske posledice nastajanja odpadne hrane ter potrebo po bolj trajnostnem modelu proizvodnje in potrošnje je odpadna hrana prednostno področje v Akcijskem načrtu EU za krožno gospodarstvo.²⁶ Kljub temu pa Direktiva 2008/98/ES o odpadkih, kot je bila spremenjena z Direktivo 2018/851/EU, še vedno ne določa zavezujočega cilja za zmanjšanje količin odpadne hrane. Direktiva določa, da morajo države članice sprejeti ukrepe za spodbujanje preprečevanja nastajanja odpadne hrane v skladu s ciljem trajnostnega razvoja Združenih narodov, da se do leta 2030 prepolovi količina odpadne hrane na prebivalca na ravni trgovcev na drobno in potrošnikov ter da se zmanjšajo izgube hrane vzdolž proizvodnih in dobavnih verig.

Skupno raziskovalno središče (JRC) Evropske komisije je pripravilo poročilo z naslovom »Building evidence on food waste prevention interventions« (Gradnja dokazov o ukrepih za preprečevanje odpadne hrane).²⁷ Namen tega poročila je zagotoviti znanstvene dokaze, ki podpirajo deležnike v prehranski verigi pri prepoznavanju učinkovitih strategij za zmanjšanje odpadne hrane. Poročilo analizira različne intervencije za preprečevanje odpadne hrane in ocenjuje njihov vpliv na zmanjšanje količine odpadne hrane v različnih fazah prehranske verige. Poleg tega ponuja priporočila za oblikovanje politik in ukrepov, ki temeljijo na dokazih, s ciljem zmanjšanja odpadne hrane v EU.

Ponovitev raziskave z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane za obdobje pomlad 2025 je prinesla podatke za novo časovno točko. Metoda vodenja kuhinjskega dnevnika odpadne hrane kot samostojna oziroma edina uporabljena metoda ni primerna za merjenje količin odpadne hrane v gospodinjstvih. Rezultati, pridobljeni z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika, so dodatni podatkovni vir za izračun količin odpadne hrane, ki jih z drugimi, bolj objektivnimi metodami (na primer s sortirno analizo) ni mogoče pridobiti. Predvsem gre tu za podatke o tem, s koliko odpadne hrane gospodinjstva ravnajo izven sistema javne službe zbiranja komunalnih odpadkov, kar pomeni, da ta količina ni zajeta v okvir poročanja o odpadkih v skladu z Uredbo o odpadkih ter s tem v nacionalno metodologijo za merjenje količin odpadne hrane. Poleg tega so z metodo vodenja kuhinjskega dnevnika podatki o vrstah odpadne hrane (skupine zavrženih živil, užitni in neužitni del odpadne hrane) ter o vzrokih za nastajanje odpadne hrane pridobljeni neposredno pri povzročiteljih (gospodinjstvih). Metoda vodenja kuhinjskega dnevnika med drugim omogoča merjenje vpliva socialno-demografskih dejavnikov na nastajanje odpadne hrane. Takšne raziskave so kot dopolnitev rednega merjenja nastalih količin odpadne hrane potrebne le na vsakih nekaj let, kakor to predvideva tudi Sklep 2019/1597/EU.

Rezultati izvedene raziskave bodo služili kot dodatni podatkovni vir v nacionalni metodologiji za merjenje količin odpadne hrane. S tem bodo prispevali k izboljšanju kakovosti podatkov o

²⁶ COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS A new Circular Economy Action Plan For a cleaner and more competitive Europe. Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1583933814386&uri=COM:2020:98:FIN#>

²⁷ DE LAURENTIIS, V., CASONATO, C., MANCINI, L., GARCIA HERRERO, L., VALENZANO, A. and SALA, S., Building evidence on food waste prevention interventions, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2024. Dostopno na: [JRC Publications Repository - Building evidence on food waste prevention interventions.](#)

SAMO 1 PLANET
CARE4CLIMATE

Sofinancira
Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

nastajanju odpadne hrane in ravnanju z njo v gospodinjstvih. Poleg tega je izvedena raziskava tudi vir informacij o izvedljivosti in ustreznosti izbrane metode vodenja kuhinjskega dnevnika za spremljanje količin odpadne hrane v gospodinjstvih.